

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ННІ лісового і садово-паркового господарства

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

ландшафтної архітектури та
фітодизайну

Олена КОЛЕСНІЧЕНКО

(підпис)

“ ____ ” _____ 20__ р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему «Тенденції використання кольору в ландшафтному дизайні
прибудинкових територій»**

Спеціальність 206 – Садово-паркове господарство
(код і назва)

Гарант освітньої програми

кандидат с.-г. наук, доцент

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Олеся ПІХАЛО

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи

кандидат с.-г. наук, доцент

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Вікторія МІНДЕР

Виконала

(підпис)

Олександра ІСАЄВА

КИЇВ – 2026

ННІ лісового і садово-паркового господарства

“ ” 20 p.

(прізвище та ініціали студента)

РЕФЕРАТ

Бакалаврська кваліфікаційна робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, 8 таблиць, 56 ілюстрацій, 43 використаних джерел інформації. Обсяг бакалаврської роботи складає 73 сторінки.

Дане дослідження присвячене використанню засобів колористичної організації ландшафтного дизайну прибудинкової території та було здійснене протягом 2025-2026 років. Об'єктом дослідження є прибудинкова територія на проспекті Голосіївському в Голосіївському районі м. Києва площею 6,3 га.

У першому розділі розглянуто теорію з основ сприйняття кольору людиною та як це впливає на організацію ландшафтного простору. Описано тенденції підбору колористичних рішень у сучасному дизайні, а також розглянуто міжнародний досвід колірних вподобань на прибудинкових територіях.

У другому розділі описано характеристику об'єкту дослідження, а саме: місцезорештування, природно-кліматичні умови і функціональне призначення. Здійснено передпроектний аналіз території із фіксацією сучасного стану об'єкту.

У третьому розділі встановлено схему просторової якості території, на основі якої розроблено функціональне зонування. Визначено існуючі типи насаджень та загальну колірну характеристику території, відповідно до якої розроблені схеми міжсезонної колористики і палітри з основними відтінками середовища.

Четвертий розділ був присвячений проектним пропозиціям щодо колористичного рішення прибудинкової території. Створено графічні ескізи та 3D-візуалізації для демонстрації кольорових палітр, а також підібрано асортимент рослин теплої та холодної кольорових гам.

Ключові слова: просторова організація території, функціональне зонування, сезонна колористика, колористичні схеми, тепла палітра кольорів, холодна палітра кольорів, асортимент рослин.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ КОЛЬОРУ В ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ	8
1.1. Основи сприйняття кольору та його вплив на організацію ландшафтного простору	8
1.2. Сучасні тенденції колористики у ландшафтному дизайні прибудинкових територій	12
1.3. Огляд міжнародного досвіду використання кольорових рішень у ландшафтному дизайні	19
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТУ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	23
2.1. Місце розташування та функціональне призначення прибудинкової території	23
2.2. Природно-кліматичні умови району досліджень	26
2.3. Натурне обстеження сучасного стану об'єкту.....	28
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕДПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖУВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ.....	34
3.1. Просторова структура та функціональне зонування.....	34
3.2. Існуючі типи насаджень на території об'єкту.....	38
3.3. Колірна характеристика досліджуваної території.....	41
РОЗДІЛ 4. ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО КОЛОРИСТИЧНОГО РІШЕННЯ ПРИБУДИНКОВОЇ ТЕРИТОРІЇ.....	48
4.1. Добір колористичних схем малих архітектурних форм	48
4.2. Пропозиції щодо колірних поєднань у композиції насаджень	53
4.3. Проектні рішення на основі теплої кольорової палітри	56
4.4. Проектні рішення на основі холодної кольорової палітри.....	61
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68

ВСТУП

Колір є рівноцінно важливим базовим елементом під час просторової організації та здатний підвищити естетичний та функціональний рівень використовуваного середовища. *Актуальність теми* даної роботи полягає у необхідності покращення естетичних якостей маловиразного прибудинкового простору шляхом застосування сучасних колористичних тенденцій для підвищення комфортності середовища. Особливої значущості це набуває для територій із будівлями, фасади яких мають обмежені можливості реконструкції. Розробка індивідуальних колористичних рішень щодо елементів благоустрою та рослинного асортименту з урахуванням бажаного емоційного сприйняття простору мешканцями сприяє формуванню гармонійного та візуально привабливого житлового середовища. Це надасть змогу компенсувати брак архітектурної виразності об'єкту, підвищить візуальну сезонну декоративну якість території, створить комфортне та естетично збалансоване житлове середовище та забезпечить його естетичну цілісність.

Об'єктом дослідження виступає прибудинкова територія на проспекті Голосіївський у Голосіївському районі м. Києва.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є дослідження тенденцій використання кольору в ландшафтному дизайні та розроблення колористичних рішень для формування композиційно цілісного, естетично виразного й комфортного прибудинкового простору.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати завдання:

- проаналізувати особливості сприйняття кольору та його вплив на організацію простору на досвіді сучасного ландшафтного дизайну;
- провести передпроектний аналіз досліджуваної території;
- здійснити добір колористичних концепцій та візуалізувати їх;
- надати проектні пропозиції щодо колористичного рішення прибудинкової території;
- підібрати асортимент рослин відповідно до розроблених кольорових палітр.

Під час виконання кваліфікаційної роботи застосовано методи досліджень, що включають загальнонаукові аналітичні, описові, систематизації інформації. Емпіричними методами спостереження та вимірювання було здійснено натурне обстеження. Розроблено колористичні концепції за допомогою відтворення комп'ютерним моделюванням існуючої території та розроблено ескізи і 3D-візуалізації прийнятих рішень. Застосовано спеціалізоване професійне програмне забезпечення ArchiCAD 28 [41], Realtime Landscaping Architect 2023 [42], Clip Studio Paint [43].

Положення, що виносяться на захист, розкривають: поняття кольору, особливості сприйняття та закономірності кольорових поєднань; характеристику об'єкту за місцем розташування і функціональним призначенням; передпроектний аналіз території за просторовою структурою із натурним обстеженням існуючих типів насаджень; визначення загальної посезонної колірної характеристики; розроблення колористично-композиційних схем, за основу яких взято базові колірні гармонії; підбір колористичних рішень для елементів благоустрою та композицій насаджень на території досліджувального об'єкту.

Практична значущість кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у демонстрації важливості використання кольору та його значимості як художнього ландшафтного засобу на основі створених проектних пропозицій колористичних рішень та їх візуалізації на обраній прибудинковій території.

За результатами кваліфікаційної роботи опубліковано тези доповіді «Особливості візуального сприйняття кольору в ландшафтному просторі» [38]. Апробацію досліджень здійснено 13 листопада 2025 року на 79-ій Всеукраїнській науково-практичній студентській конференції «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства».

Бакалаврська кваліфікаційна робота складається із пояснювальної записки та графічної частини. Основний текст пояснювальної записки викладено на 73 сторінках і містить чотири розділи, 56 ілюстрацій, 8 таблиць. Опрацьовано 43 інформаційних джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ КОЛЬОРУ В ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ

1.1. Основи сприйняття кольору та його вплив на організацію ландшафтного простору

Важливу роль у сприйнятті простору людиною відіграють планувальна структура ландшафту, збалансованість текстур та кольорова гама. Колір є базовим елементом дизайну, що сприймається людиною першочергово, створюючи настрій території. Це не лише частина декору, що вловлюється зоровим апаратом, а повноцінна особливість візуального аналізу, який здійснюється мозком людини.

Колір має свої особливості сприймання та закономірності поєднання, що комплексно вивчається у його теоретичних базисах. Теорія кольору, як наука, охоплює психологію сприйняття та фізіологію зору людини, враховує фізичні фактори розподілу та одержання спектрів із світлового потоку. Кольору властиві зміни залежно від фізичних факторів, таких як: джерело освітлення, характеристика предметів, особливості будови зорового апарату людини. Інші закономірності впливу випромінювань на око та механізм виникнення зорових відчуттів характеризує фізіологія кольору [1].

Візуальне сприйняття барв людиною залежить не тільки від фізичних факторів, а також від психологічного та інформаційного аспекту, що забезпечує суб'єктивну оцінку. Людина споглядає навколишнє середовище та його кольорову гамму, оборобляючи інформацію в мозку. Таке сприйняття є індивідуальним у суспільстві та може впливати на когнітивний і поведінковий ефект. Гармонія поєднання кольорів у міських просторах урбанізованого середовища посилює асоціативний та символічний вплив сприйняття території.

Це створює відповідний емоційний досвід відвідувача, що узагальнює тип простору та його компоненти [2].

Непрямолинійність візуального сприйняття інформації людиною широко досліджується у сучасній медицині. Таким чином, лише 10% інформації є прямим сигналом до зорової кори. Інші 90% від усього обсягу потоку виникають завдяки складним когнітивним процесам в різних частинах мозку. Рецептори зорової системи людини здатні сприймати базові сигнали колірних тонів та яскравості об'єктів у довкіллі. Це є первинною сенсорною інформацією, що надалі обробляється та узагальнюється мозком, синтезуючи людині суб'єктивні дані [3].

Основою, на якій базуються дослідження у вивченні складності кольору, є дизайнерські дисципліни, що аналізують зміну значення відтінків у різних типах простору. Розбираючи колірні психологічні зв'язки, можна визначити, що зелений колір стабільно має позитивний вплив на людину. Це забезпечується незалежно від своєрідності умов навколишнього середовища [4]. Із своєю передбачуваною асоціацією зелений є дуже популярним в архітектурі та маркетингу, а в ландшафтному дизайні взагалі є основним фоном більшості композицій (рис. 1.1).

а

б

Рис. 1.1. Приклади переважання зеленого кольору в ландшафті різних колірних схем [5]: а – монохромна; б - аналогова

Далі можна відзначити білий колір, що також є поширеним у використанні дизайнерами середовища, але не має вже такого чіткого тлумачення як зелений. Для вірного застосування цього кольору в рослинних композиціях варто враховувати контекст, адже його сенс може відрізнятися від характерної дизайнерам ознаки «витонченості», до інших особливих символізмів [4].

В організації ландшафтного простору колір функціонує на двох взаємопов'язаних рівнях: в архітектурному проектуванні він є психологічним фактором, що активно структурує емоційне сприйняття простору; одночасно є сенсорним засобом передачі ідеї та намірів візуалізації середовища. Покращуючи функціональність простору, варто розуміти психологічний ефект від обраних колірних рішень [6]. Прикладом може слугувати різність теплих, холодних та нейтральних тонів (рис. 1.2).

а

б

Рис. 1.2. Приклади кольорової палітри [7]: а – холодна; б - тепла

З практичних досліджень відомо, що в людей теплі спектри від червоного до жовтого викликають енергійні настрої піднесення, відчуття тепла та захоплення уваги. Проте, надмірне їхнє використання може призвести до перезбудження та виснаження. Протилежний ефект створюють сині та зелені кольори холодного спектру. Вони діють заспокійливо, сприяють зосередженню та розумовій концентрації. Фон створюють білі, сірі, землянисті нейтральні кольори. Такі нейтральні тони є універсальними та адаптивними, що дозволяє

створювати з ними актуальні композиції для організації будь-якого ландшафтного простору [6].

Незалежно від традиційного поділу тонів на теплі та холодні, все одно зберігається складність точного визначення температури та відтінку кольору. Перешкоди полягають у тому, що один колір не потрапляє до нас у чистому вигляді, а отримує зміни від сусідніх відтінків та освітлення. Наприклад, тон лимонно-жовтого кольору, прилеглого до зеленого, буде вважатись холодним, але при розміщенні біля синього – виглядатиме теплим. Додатково може змінити картину природнє тепле освітлення, що надасть своїх ознак предмету спостережень, зробивши його відповідно теплішим, ніж він би виглядав під люмінесцентною офісною лампою [8]. Продемонструвати залежність сприйняття кольору об'єктів на території можна на прикладі штучного освітлення (2700-4000К), що теж часто застосовують на ландшафтних ділянках (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Приклад впливу освітлення на сприйняття кольору фасаду будівлі [9]: а – 2700К; б – 3000К; в – 4000К

Корегуючи ландшафтний простір відтінком, насиченістю та яскравістю можна досягнути оптичної ілюзії розширення чи звуження дальності об'єктів. Це відбувається під час візуального аналізу середовища, коли людина розкладає неперервний спектр поглинутого світла [10]. Сприйняття відстані в просторі залежить від температурного спектру кольору. Основою сприйняття теплої гама кольорів є довша довжина їхніх хвиль, яка провокує розширення кришталика, що є процесом акомодатії ока. Ця м'язова напруга трактується

мозком як сигнал наближення, що супроводжується відчуттям активності. Від коротших хвиль холодних кольорів кристалик ока звужується. Це призводить до відчуття відстані у глибині, що створює спокійну атмосферу прохолоди та відкритого простору [11].

Завдяки особливостям людського сприйняття та візуального аналізу, колір сприймається не як абсолютний потік світла, а як повноцінна система відтінків та контрастів. Цілісна організація ландшафтного простору напряду залежить від композиції та раціональності використання кольорних тонів та врахування ситуації, в якій вони знаходяться.

1.2. Сучасні тенденції колористики у ландшафтному дизайні прибудинкових територій

Роботу з кольором у міському середовищі традиційно розрізняють на два напрями: один зосереджується на кольорних рішеннях окремих споруд чи конструкцій, другий – на плануванні колірної палітри всього простору загалом.

Сучасна ландшафтна практика бере на себе тяжкий виклик поєднання зелених просторів із сірою урбанізованою палітрою міста. Міські сади, чи інша зелена ділянка прибудинкової території, виконують роль поділу на функціональні зони та вписування у простір озелених місць, що відповідають людській потребі мати спокійну територію для відпочинку серед шуму та залізобетону. Перетворення садових елементів від утилітарної структури до повноцінного культурного простору відбивається в ролі механізму адаптації до урбаністичних викликів та символічного людського прагнення до рівноваги природного середовища. Швидка урбанізація посилила функціональну вагомість благоустрою у контексті підтримки екологічної якості міст та фізичного і психологічного благополуччя населення [12].

Сучасне житлове середовище розуміється як повноцінна система, включаючи як архітектурні елементи, так і озеленені території та ландшафтне

оформлення прилеглих площ. Ландшафтні компоненти, особливо їхня колірна композиція, впливають на динамічні характеристики простору (рис. 1.4), забезпечуючи затишний візуальний досвід мешканців [13].

Рис. 1.4. Приклади роботи з кольором у ландшафтному дизайні на алеях ЖК «Молодість» [13]

Колір здатен впливати на артеріальний тиск людини та швидкість серцебиття, що активно використовується для забезпечення відповідного ефекту від території [14]. Таким чином, колористика може керувати середовищем залежно від потреб у психологічному ефекті: чи це потреба створити збалансований простір, що сприятиме релаксації, зменшенню стресу та заспокоєнню свідомості, чи навпаки простір, який підвищить концентрацію, м'язове та емоційне збудження тощо. Інформація з досліджень екологічної психології засвідчує, що раціональна організація ландшафтного простору та поєднання в ньому функціональних зон природних компонентів, майданчиків активності та обслуговування здатні зменшити прояв негативних емоційних станів та фізичного перевантаження [15].

Для коректного поєднання кольорів важливо знати тенденції використання окремих відтінків у сучасному дизайні. Сприйняття кольору суб'єктивне та персоналізоване, адже воно пов'язане з особистим індивідуальним досвідом кожної людини. Попри глибоку універсальність сприйняття, колір все одно має спільні загальноприйняті асоціації в суспільстві. За спостереженням дослідників з теми кольорознавства,

облаштування житлових територій та будівель дійсно сильно залежать від емоційних асоціацій та можуть далі сформувати колірні уподобання завдяки трьом властивостям – тону, яскравості та насиченості [4].

У даній таблиці 1.1 [16] можна розглянути систематизовані емпіричні висновки з літературних джерел, отримані завдяки сучасним дослідженням статистики психології кольору. Об'єктом дослідження були популярні кольори в дизайні та їх значення.

Таблиця 1.1

Огляд психологічного впливу кольору у дизайнерському контексті [16]

Колір	Позитивні асоціації	Негативні асоціації	Ефект в дизайні
Червоний	Енергія, кохання, впевненість	Небезпека, гнів, агресія, помилка, біль	Збуджує фізіологічно, стимулює апетит, привертає увагу, терміновість. Може погіршувати продуктивність, викликати тривогу.
Синій	Спокій, стабільність, довіра, надійність, професіоналізм	Смуток, холодність, відчуженість	Заспокоює, знижує кров'яний тиск, покращує продуктивність. Є найпопулярнішим кольором, викликає відчуття безпеки.
Зелений	Природність, зростання, здоров'я.	Заздрість, хворобливість, нудьга	Зменшує стрес, понижує кров'яний тиск та частоту серцебиття. Зменшує психологічну втому.
Жовтий	Оптимізм та щастя, тепло, енергія	Обережність, тривога, хвороби,	Стимулюючий та енергійний, молодіжний, та може викликати відчуття сумніву.
Помаранчевий	Енергія, інтузіазм, теплота	Застарілість, низьковартісність	Здатен швидко та вдало привертати увагу, попереджувальний колір.
Чорний	Вишуканість, елегантність, розкіш, таємничість	Траур, зло, смерть, смуток	Візуально зменшує простір, добре підкреслює інші кольори. вводить в гнітючий стан.
Білий	Спокій, доброта, свіжість, легкість	Холодність, порожнеча, стерильність	Створює відчуття свіжості та відкритості, ясності.
Фіолетовий	Розкіш, таємничість, мудрість, креативність	Снобізм	Специфічний та викликає містичні асоціації, спонукає до розвитку творчого потенціалу.

Продовження табл. 1.1

Рожевий	Романтика, фемінність, м'якість, спокій	Наївність, слабкість	Створює відчуття легкості та простоти, дитячості.
Коричневий	Стабільність, надійність, комфрот, приземленість	Нудьга	Базовий як основний так і фоновий колір багатоскладних композицій. Може бути теплого та холодного віддітінку.
Сірий	Нейтральність, спокій, баланс, вишуканість	Тмяність, гнітючість	Базовий як основний так і фоновий колір багатоскладних композицій.

Колористичні тенденції в дизайні базуються на принципі внутрішньої узгодженості, де кожен колір залежить від інших компонентів композиції. Будь-яка зміна одного елемента може порушити рівновагу. Візуальний ритм створюється послідовним чергування колірних палітр. Для досягнення гармонійного ефекту важливо балансувати яскраві відтінки з приглушеними, темні зі світлими, тощо. У практиці дизайну виділяють кілька перевірених типів гармоній [17]:

- монохроматична гармонія, що працює з одним колірним тоном, але змінює його за яскравістю та насиченістю;
- аналогічна гармонія, що використовує вузький діапазон спектра;
- ієрархічні композиції, що будуються навколо одного домінуючого кольору;
- комбіновані системи з ахроматичними та хроматичними кольорами;
- контрастні схеми, де протиставляють кольори один одному, створюючи напругу;
- триколірні системи, які використовують правильний трикутник на колірному колі.

Систематичні дослідження теорій колірної гармонії демонстрували прагнення перейти від інтуїтивного підбору палітри до більш формалізованих наукових схем, що були б придатні для проектної практики. Зокрема, саме узгоджені кольорові поєднання значною мірою впливають на цілісність

візуального середовища. Наприклад, в працях А.Манселла [18] запропонована тривимірна система опису кольору, що на сьогоднішній день є найвідомішою. За його системою є низка колірних гармоній, а саме: вертикальна, радіальна, окружна, коса внутрішня, коса поперечна внутрішня, спіральна та еліптична.

За А.Манселлом визначені три ключові важливі поєднання (рис. 1.5), що безпосередньо можуть визначити візуальний характер композиції [1]:

1. Монохроматичні (однотонні) гармонії, що спираються на один відтінок з варіаціями його світлоти;
2. Аналогова гармонія (споріднені кольори кола), яка має малий інтервал точок на колірному колі та вважається комфортною для ока через свою природність.
3. Комплементарна гармонія (взаємодоповнююча), що поєднує кольори розташовані одне навпроти одного.

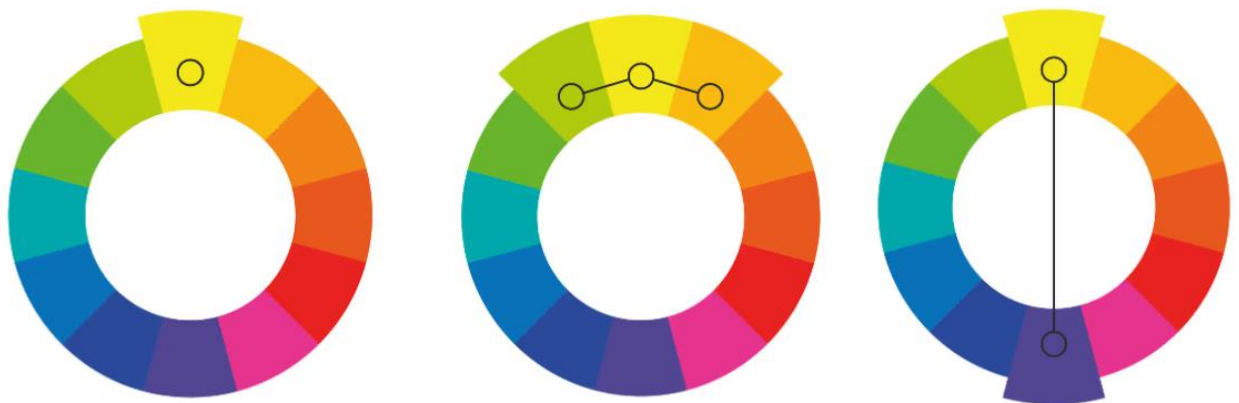

Рис. 1.5. Монохромна, аналогова та комплементарна колірні схеми [19]

У дослідженні N.Balaj та Sh.Ahmeti є приклади практичного застосування колірної теорії Манселла в ландшафтному проєктуванні. Найкраще спрацювають схеми, які базуються на використанні двох комплементарних відтінків. Це відбувається за умови, що один з відтінків є доповнюючим акцентом та підсилює домінантну виразність іншого. Автори застосовують набір класичних схем колірного кола (рис. 1.6) для підбору декоративного рослинного матеріалу квітників [20].

Рис. 1.6. Комплементарна та роздільно-комплементарна схеми поєднання рослин [20]

Прикладом використання аналогічної кольорової гармонії можуть бути насадження з поєднаннями помаранчевих та червоних чи зелених та жовтих відтінків, що відповідають мінімальній різниці тонів та знаходяться поряд на колірному колі. Іноді, спостерігаючи на великій відстані, такі композиції можуть здаватися монохромними (рис. 1.7, а).

Урізноманітнити ідею та уникнути зливання тонів можна завдяки застосуванню саме близьких аналогічних відтінків. Така кольорова схема вводить в картину цікавий "нюанс" і забезпечує загальну гармонію через збережену спорідненість кольорів. Відповідно до обраного температурного спектра на колі, можна створити теплу чи холодну кольорову гаму середовища (рис. 1.7, б) [21].

а

б

Рис. 1.7. Схеми поєднання рослин за аналоговими кольорами [21]: а – аналогові зелений та жовтий; б – близькі аналогові – холодний зелений та фіолетовий

Загально теорії колірних гармоній створюють наявність чітко визначених інтервалів між тоном, насиченістю та світлотою. Схеми передбачають певні точки, розташовані на колірному колі. Залежно від розміщення цих точок схеми поділяють на: двоколірні, триколірні та багатоколірні (рис. 1.8). Це допомагає визначити гармонійність поєднаних кольорів [18].

Рис. 1.8. Підбір багатоколірних схем комплементу та тетради [1]

Не зважаючи на важливість правильного підбору кольорової гами насаджень, загальний стиль території створюється кольорами стін будинків, огорож та парканів. Нейтральною поверхнею виступають мощення та газони, а зв'язок між ними супроводжується дорогами та бордюрами. Таким чином, монохромну рослинну композицію можна розбавити акцентом у вигляді яскравого горщика, лави чи перголи, або окремої арт-скульптури (рис. 1.9). В однині об'єкт може стати фокусною точкою, а при повторенні створити динамічний ритм на території [22].

Рис. 1.9. Прості кольорові рослинні насадження підтримані/ акцентовані МАФами [23, 24]

Підбір кольорової палітри насаджень напряду залежить від території, на якій працює спеціаліст. Для роботи з колористикою важливо попередньо проводити огляд та передпроектний аналіз території. Це потрібно не лише для визначення фізіологічних умов росту рослин, а й дослідити естетичну доречність майбутніх насаджень на об'єкті.

1.3. Огляд міжнародного досвіду використання кольорових рішень у ландшафтному дизайні

Кольорова гама прибудинкових територій міського середовища є проявом національної естетики, культурних традицій та спадщини населення. Колір є важливим під час формування зовнішнього образу міста. Він впливає не лише на візуальну складову, але й на психологічний та поведінковий рівень розвитку його мешканців. З цієї причини дослідження колірні вподобання та їх застосування в міському плануванні мають основоположне значення у контексті урбаністичної організації [25].

Спеціалісти ландшафтного дизайну та архітектури, які мали досвід роботи у різних країнах, можуть відзначати відповідну культурну відмінність в уподобаннях корінного населення. В контексті географічної приналежності, історії, культури, у людей формуються власні сенсорні реакції, асоціативні ряди, чи інші символічні переживання, щодо різних колірних комбінацій. Підбираючи палітру для дизайну, потрібно враховувати та підкреслювати естетичні цінності простору, композицію і практичний зміст. Прикладом особливостей звичаїв та стандартів, що формують простір і являються крайньою робочою палітрою для роботи ландшафтного дизайнера (рис. 2.7), можуть бути відмінності між світлими білими фасадами у Греції та глибокими темно-коричневими будівлями у Нідерландах [2].

а

б

Рис. 1.10. Різниця у кольоровій палітрі міст в різних країнах [26, 27]:
а – Греція, с. Піргос, б – Нідерланди, м. Амстердам

Насправді загальновідомі поняття про психологію кольору та залежності вподобання часто формуються від історично присвоєної їм символіки. Таким чином, колір формує свідомий зв'язок, що супроводжується сталими асоціаціями і може збігатися з його психологією: позитивна асоціація в Ісламі із зеленим кольором через релігійний підтекст, аристократичний настрій фіолетового кольору через його унікальність як барвника у минулому тощо [23].

Систематизацію міжкультурної кольорової символіки наведено у таблиці 1.2. [16], що є оглядом статті із питань психології. Дані відображають класифікацію за чотирма культурними асоціаціями, які можуть мати похибку в значеннях залежно від регіону чи контексту використання кольору.

Таблиця 1.2

Міжкультурна кольорова символіка в дизайні [16]

Колір	Культурні асоціації			
	Західні	Східно-азіатські	Латино-американські	Близькосхідні/ісламські
Червоний	Пристрасть, кохання, хвилювання, енергія, небезпека (Rocky Mountain College of Art + Design, 2025)	Удача, процвітання, щастя (Китай); Гнів, небезпека (Insights Psychology, 2025)	Пристрасть, релігія (з білим), смерть, яскравість (регіон залежить від контексту) (Alnasuan, 2016)	Небезпека, обережність (Eriksen Translations, 2020)

Продовження табл. 1.2

Білий	Чистота, весілля, охайність, простота, мир (Rocky Mountain College of Art + Design, 2025)	Жалоба, смерть, похорони (Китай, Японія, Корея); Смирнення (Insights Psychology, 2025)	Чистота, мир; Авторитет (напр., поліцейська форма) (Alnasuan, 2016)	Чистота, траур (Sharma & Kapil, 2023)
Жовтий	Щастя, оптимізм, тепло, обережність (Rocky Mountain College of Art + Design, 2025)	Священний, імперський (Китай); Жалоба (Єгипет); Мужність (Японія) (Insights Psychology, 2025)	Смерть, жалоба (Мексика, Єгипет); Сонце, тепло (Insights Psychology, 2025)	Щастя, процвітання
Зелений	Природа, удача, довкілля, фінанси, заздрість, недосвідченість (Alnasuan, 2016)	Здоров'я, процвітання, гармонія; Невірність (Китай); Вічне життя (Японія) (Design Dash, 2024)	Природа, рослинність, багатство (Alnasuan, 2016)	Священний колір (іслам), рай, родючість, сила
Синій	Довіра, спокій, стабільність, авторитет, смуток	Безсмертя, духовність, небеса; жіночність (іноді) (Eriksen Translations, 2020)	Жалоба (Мексика); Довіра, спокій (Alnasuan, 2016)	Захист, духовність, небеса
Чорний	Вишуканість, сила, елегантність, траур, зло (Cherry, 2024)	Маскулінність, знання, зло, траур (Eriksen Translations, 2020)	Маскулінність, знання, релігійний аспект (Alnasuan, 2016)	Загадковість, зло, траур

На прикладі дослідницьких статей різних країн та культурних асоціацій, можна прослідкувати спільну проблему із занедбаністю забудови у густонаселених районах. Так міськими зеленими просторами займаються іранські дослідники, що також зауважують на важливості врахування вподобань та сприйнятті мешканців під час трансформації їхнього житлового простору. Машинними методами урбаністи дослідили серйозність візуальної стимуляції середовища та її вплив на благополуччя населення [24].

Крім того, дослідження в Туреччині, про реабілітацію колірного дизайну в містах, також застосовують діапазони значень відтінків та їх контрастності, використовуючи методи Манселла. Дослідження здійснюють з метою підвищення комфортності проживання та заохочення до відвідування культурного простору [28].

Усвідомлення та аналіз важливості впливу кольору насаджень, малих архітектурних форм, фасадів будинків та навіть дорожніх покриттів, може значно підвищити рівень привабливості старих українських житлових забудов. Житлові будинки, що поки не мають можливості для перебудови, можуть приховувати потенціал для комфортного перебування мешканців з подальшим позитивним впливом на їхнє проживання.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТУ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Місце розташування та функціональне призначення прибудинкової території

Досліджувана прибудинкова ділянка розташована за адресою: Голосіївський проспект 21, у Голосіївському районі міста Києва, на відстані приблизно 600–700 метрів від масиву Національного природного парку «Голосіївський». Загальна площа, що містить ділянки обрані під проектування, складає 0,63 га. На ситуаційному плані наведено містобудівельну ситуацію навколо об'єкту (рис. 2.1).

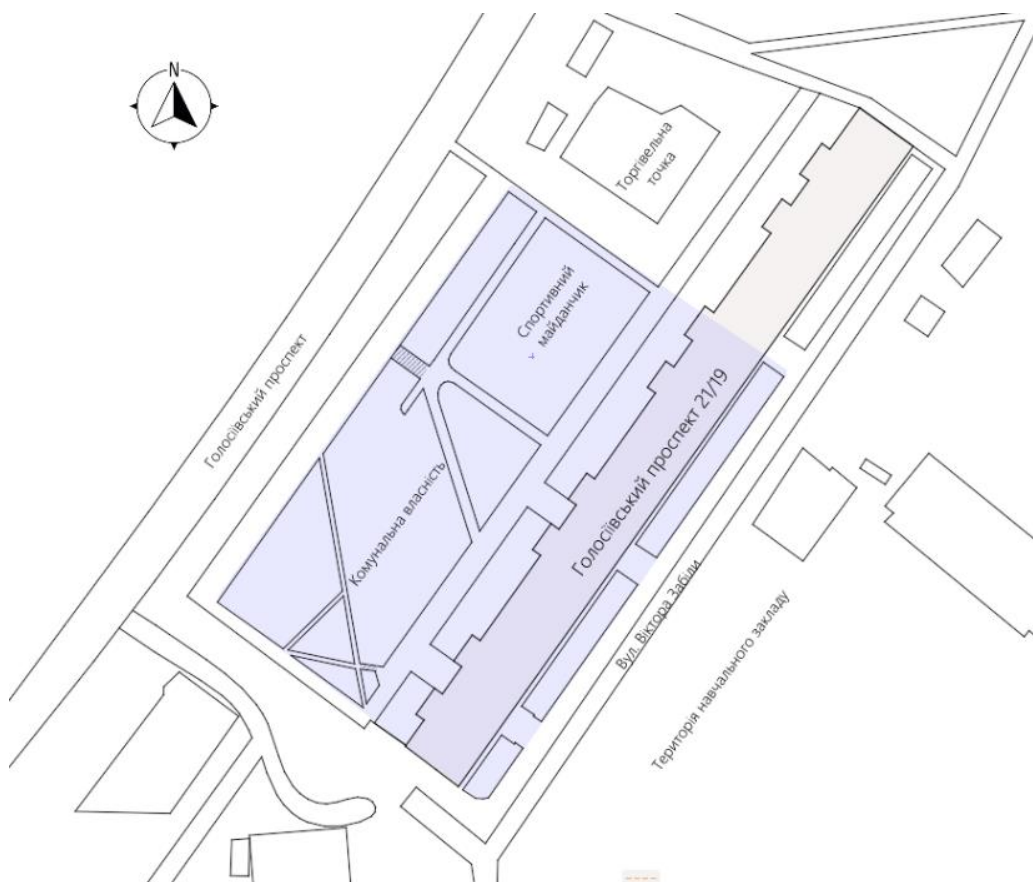

Рис. 2.1. Ситуаційний план (розроблено автором)

Проведено комплексний аналіз вихідних характеристик та особливостей ландшафтної території, що наведений в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз розміщення ландшафтної території

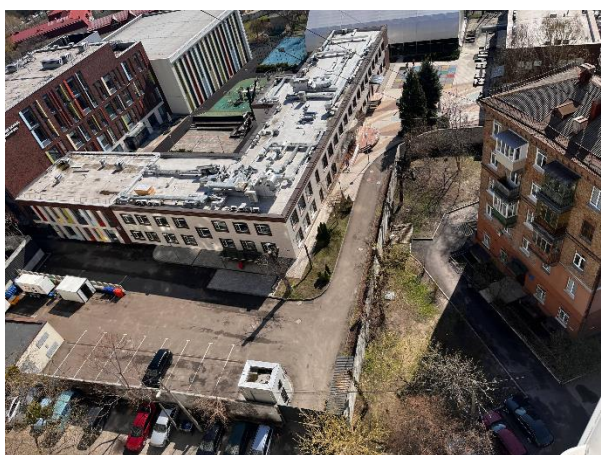
№ пп	Характеристики і особливості території об'єкту	Результати аналізу даних
1	Земельна власність	Комунальна власність
2	Місцезнаходження	м. Київ, просп. Голосіївський 21, 03039.
3	Рівень ґрунтових вод, паводка за даними натури; не осушені або болотисті місця	На правому березі поширений четвертинний комплекс, найближчий до поверхні горизонт з глибиною залягання ґрунтових вод 2-4 м, в середньому 3 м. Амплітуда коливань рівня води складає 0,3-0,7 м [29]. Під ділянкою проходить лінія метрополітену.
4	Перешкоди, що знаходяться поза ділянкою	Перепади рельєфу та наявність сходів низької експлуатаційної якості з ПнЗх напрямку.
5	Логічно виправдані райони будівництва – ділянки	Колишня ділянка під влаштування майданчику для будівництва 1-го пускового комплексу дільниці лінії метрополітену. Землі житлової та громадської забудови.
6	Логічно виправдані точки в'їзду і виїзду	Безпосередній доступ з Голосіївського проспекту, який є головною транспортною лінією (з північного напрямку). З південного вул. Віктора Забіли, до самої ділянки йде пішохідна дорога вздовж ЖК.
7	Сектори, де високі або низькі точки обрію створюють захист від сонця і вітру або, навпаки, підсилюють їх	Частина ділянки знаходиться в низині (135-136 м) та з північного боку оточена підвищеним рельєфом, а з південної - житловою забудовою. Іноді можливі поодинокі протяги, але загалом ділянка захищена від вітру та прямих сонячних променів. Інша частина на підвищенні (приблизно 139 м) має кращу освітленість та прогрівання.
8	Найменування та розміщення існуючих дорожніх смуг, розташованих на ділянці або прилеглих до неї	Ділянка знаходиться між станцією метро «Голосіївська» та «Деміївська», навпроти транспортної зупинки «пров. Деміївський». Місце прилегло до даної зупинки, та до нього можна швидко дістатись асфальтованими доріжками. Основна траса – Голосіївський проспект.

Продовження табл. 2.1

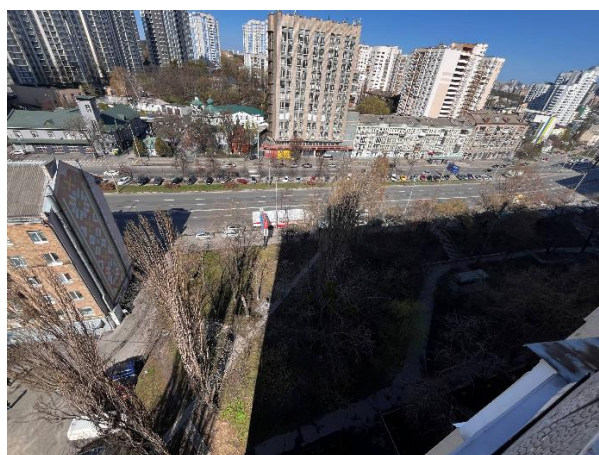
9	Розміщення всіх стін, парканів, доріг, проїздів, незамоцених ділянок, мощення або покриття тощо.	Стіни житлової території оточені палісадниками з огорожею та асфальтованими доріжками (приблизно 2,60 м шириною). Наявний природний трав'яний покрив з рудеральною рослинністю, декоративні доріжки до 1 м шириною, що сформовані з бетонних квадратних плит.
10	Рельєф місцевості	Висоти ділянки коливаються від 139 до 134 м, центральна частина знаходиться у пониженні.

Прибудинкова територія багатоквартирної забудови межує:

- з північно-східної сторони землі житлової та громадської забудови;
- з південно-східного напрямку розташовані два навчальних заклади - Голосіївський ліцей №241 та Печерська міжнародна школа (рис. 2.2, а).
- з південної сторони вулиця Віктора Забіли;
- з південно-західної закрита територія покинутого будівництва Посольства Республіки Індії;
- з північно-західної сторони розташований транспортний вузол вздовж Голосіївського проспекту, прилегла траса Е95, де є активний рух та сполучення між станціями метро «Голосіївська» та «Деміївська» (рис. 2.2, б).

а

б

Рис. 2.2. Ситуація навколо об'єкту з: а - ПдСх; б - ПдЗх (фото автора)

Згідно з відкритими даними Державного земельного кадастру станом на 24 лютого 2022 року, територія складається з кількох категорій земель цільового призначення: 02.03 Для будівництва і обслуговування багатоквартирного житлового будинку, 02.10 Для будівництва і обслуговування багатоквартирного житлового будинку з об'єктами торгово-розважальної та ринкової інфраструктури та 12.07 Для розміщення та експлуатації будівель і споруд міського електротранспорту [30].

Основним призначенням території є простір загального користування орієнтований на обслуговування мешканців багатоквартирної забудови з розміщенням елементів відпочинку та рекреації, зокрема лав та спортивного майданчика.

2.2. Природно-кліматичні умови району досліджень

Місто Київ розташоване у межах природних зон мішаних лісів Полісся та зони Лісостепу. Територіально охоплює собою два береги річки Дніпро, що ділить його на лівобережну частину, яка знаходиться з південно-східного напрямку, та правобережну – з південно-західного. Об'єкт дослідження знаходиться на Правобережжі, яке займає відповідну частину Придніпровського плато із найскладнішою геоморфологічною будовою, якій притаманна сильна амплітуда перепаду висот. Клімат міста характеризується помірно-континентальним типом, який вирізняється теплим, в останні роки навіть надмірно спекотним, літом та відсутністю суворої зими. Середньорічна кількість опадів становить приблизно 600 мм. Відносна вологість повітря коливається в середньому від 60% до 95% залежно від погоди та сезону, із динамікою сонячної активності близько 1900 годин на рік. Водосховища Києва та Канева також впливають на опади та інтенсивність повітряних потоків. У географічній частині досліджуваного району переважно домінують темно-сірі опідзолені та сірі лісові ґрунти [31].

Згідно з актуальними даними метеорологічних досліджень центральної геофізичної обсерваторії імені Б. Срезневського, прослідковується сезонна нерівномірність упродовж 2025-2026 років. Весною 2025 року березень став найтеплішим місяцем за всю історію спостережень – $+7,4^{\circ}\text{C}$, з перевищенням кліматичної норми на $4,9^{\circ}\text{C}$. Зима навпаки була холоднішою, із середніми показниками нижчими за кліматичну норму на $1,5^{\circ}\text{C}$. Тривалість метеорологічної зими 2026 року становила 67 днів, що на 25 днів менше у порівнянні з кліматичною нормою [32].

Загалом за нормою середня місячна температура та кількість опадів у Києві за 1991-2020 рік продемонстрована в таблиці 2.2, де помітно, що впродовж 2025 року ці показники мають відхилення від норми.

Таблиця 2.2

Відхилення від норми середньої місячної температури повітря та кількості опадів у Києві [32]

Характеристика	норма	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
Середня місячна температура повітря ($^{\circ}\text{C}$)	(1991-2020)	-3.2	-2.3	2.5	10.0	15.8	19.5	21.3	20.4	14.9	8.6	2.6	-1.8	9.0
	2025	2,1	-3,7	7,4	11,1	13,6	19,1	22,6	20,2	16,8	8,6	6,2	1,0	10,4
	Відхилення	5,3	-1,4	4,9	1,1	-2,2	-0,4	1,3	-0,2	1,9	0	3,6	2,8	1,4
Місячна кількість опадів (мм)	норма (1991-2020)	37	39	40	42	65	74	68	56	58	46	46	47	61,8
	2025	25	12	37	47	64	57	97	48	45	72	41	26	57,1
	Відхилення	-12	-27	-3	5	-1	-17	29	-8	-13	26	-5	-21	-4,7

Голосіївський район є найзеленішим районом міста, що надає йому ознаки особливого клімату, сформованого природними факторами, такими як близькість великого лісового масиву та супутні цьому гідрогеологічні умови. Інтеграція в цей простір міської житлової забудови, асфальтбетонних покриттів, промислових підприємств компенсується додатковим штучним озелененням.

Об'єкт дослідження безпосередньо не входить до складу лісопаркової зони, але, не зважаючи це, набуває деяких властивостей відповідного мезоклімату через постійну циркуляцію тепла та вологи в атмосферному повітрі. На відстані більше половини кілометра ефект від природного зеленого масиву може слабшати, але не буде зовсім відсутнім. Повітряні маси, що циркулюють з лісу у бік міста, входять в урбаністичний тепловий острів та захищають прилеглі прибудинкові території від перегрівання у жарку погоду. Це особливо відчувається місцевими жителями у сучасному світі з проблемою зміни клімату. Адаптація до аномальних температур у спекотні сезони різниться в центральних районах міста та у досліджуваному районі [33].

Територія багатоповерхового будинку розташована в екологічно сприятливій зоні з достатньою кількістю місць рекреації та пом'якшеним мікрокліматом. Ділянка абсолютно придатна до озеленення і стійка до сильних посух. Також велика кількість вже наявного зеленого покриву та нерівний рельєф забезпечують захист від застою води, що забезпечує оптимальні умови для створення різних рослинних композицій.

2.3. Натурне обстеження сучасного стану об'єкту

Прибудинкова територія Голосіївського проспекту наразі знаходиться на рівні, близькому до незадовільного естетичного стану. Ділянка має значний потенціал для комплексної дизайнерської трансформації, однак реалізація вимагає системного підходу для вирішення низки проблем, пов'язаних із занедбаністю та депресивністю масової і типової пізньорадянської забудови (рис. 2.3). Не дивлячись на застарілість вигляду самої архітектури, з часом вона зберегла свою практичність. Комплексна перебудова, навіть за умовної її можливості у майбутньому, може і не статися, адже будівля повноцінно задовільняє більшість своїх мешканців функціонально.

Рис. 2.3. Фасад прибудинкової території з північно-західної сторони (фото автора)

Під час натурного обстеження було здійснено фотофіксацію вздовж пішохідних зон та оцінку просторових характеристик (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Схема проведення фотофіксації об'єкта (фото автора)

Існуючі насадження формуються в більшості із середньовікових та досягаючих дерев. Рослини мають поріділі крони, сухі гілки, пошкодження грибковими хворобами та деформації стовбурів, що робить їх потенційною загрозою через можливе самовільне падіння. Вікові рослини, які знаходяться в

аварійному стані, потребують видалення, що може бути багатозатратним процесом. Як приклад, є варіанти застосування додаткових доглядових робіт або спилування під пень, чи формування арт-скульптури із стовбура (рис. 2.5).

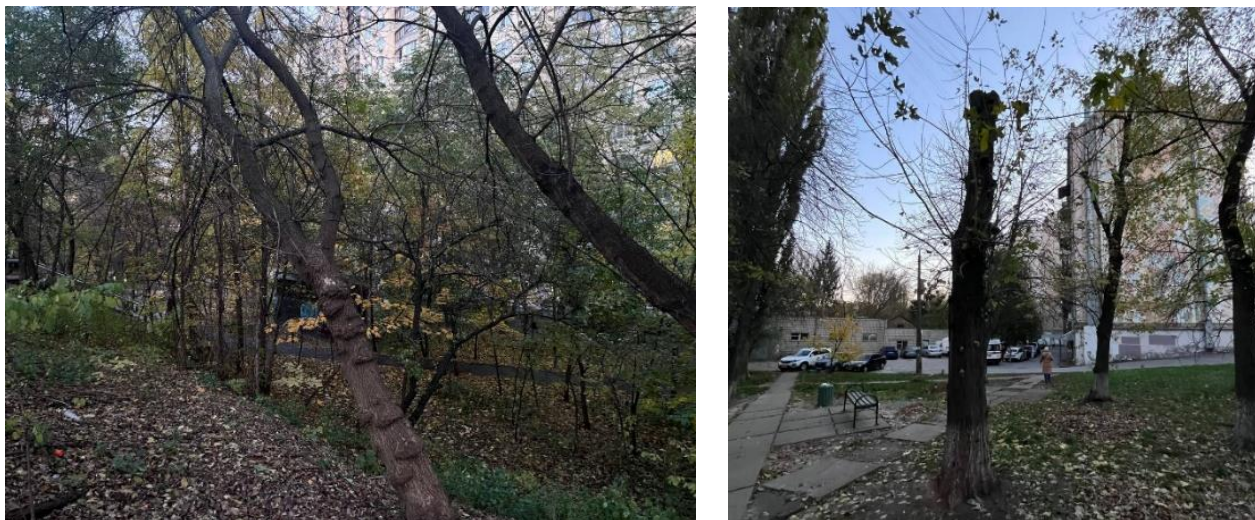

Рис. 2.5. Захаращеність та аварійні дерева (фото автора)

У той же час, крім перестиглих дерев, є протилежна проблема з випадаючим молодняком внаслідок повної відсутності належних доглядових операцій та занадто густої посадки (рис. 2.6).

Рис. 2.6. Неприємні види суміші старих насаджень з молодняком (фото автора)

Недоглянута рослинність, що перебуває у процесі відмирання, створює візуально негативне враження і засмічує простір. Занедбані посадки не грають

жодної позитивної ролі: не дають тінь, не захищають від протягів, порушують композиційну виразність території. Існуючі масивні насадження є результатом природного формування рослинного покриву протягом декількох десятиліть. Загалом результати натурного обстеження прибудинкової території виявили деревну рослинність у кількості 85 дерев та 7 кущів, що наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Асортиментна відомість існуючих деревних рослин

№ п/п	Назва виду		Кіл-сть екземплярів, шт.
	українська назва	латинська назва	
Існуючі листяні дерева			
1	Акація біла	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	3
2	Верба вавилонська	<i>Salix babylonica</i> L.	5
3	В'яз гладкий	<i>Ulmus laevis</i> Pall.	5
4	Гіркокаштан звичайний	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	7
5	Горіх чорний	<i>Juglans nigra</i> L.	3
6	Дуб звичайний	<i>Quercus robur</i> L.	4
7	Клен гостролистий	<i>Acer platanoides</i> L.	34
8	Клен сріблястий	<i>Acer saccharinum</i> L.	9
9	Липа серцелиста	<i>Tilia cordata</i> Mill.	3
10	Тополя тремтяча(Осика)	<i>Populus tremula</i> L.	2
11	Тополя чорна	<i>Populus nigra</i> L.	2
12	Ясен звичайний	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	8
	Всього дерев		85
Існуючі листяні кущі			
13	Дерен чоловічий	<i>Cornus mas</i> L.	7
	Всього кущів		7
	Разом		92

Ще однією критичною проблемою є відсутність пішохідних доріжок та естетичного оформлення простору для інтуїтивного відвідування зони активного відпочинку (спортивного майданчику), що призводить до формування стихійних стежок, які знижують безпеку та доступність (рис. 2.7).

Рис. 2.7. Деградація дорожнього покриття (фото автора)

Відсутність вуличного освітлення унеможливорює використання території в темний час доби, що серйозно обмежує функціональність простору для місцевих жителів будинку, також створюючи додаткову небезпеку.

Лави для відпочинку втратили естетичну привабливість й потребують ремонту чи заміни (рис. 2.8).

Рис. 2.8. Сучасний стан лав (фото автора)

Сам простір біля них виглядає занедбаним через недоглянутість або взагалі відсутність малих архітектурних форм і загального впорядкування території Підсумок балансу території наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Існуючий баланс прибудинкової території

№ п/п	Назва елементу	Існуючі площі	
		м ²	%
1	Будівлі та споруди	1274,2	20,20
2	Дороги та доріжки	1535,5	24,34
3	Площі і майданчики	78,2	1,24
4	Зелені насадження:	3421,1	54,23
5	- дерева	2216,0	35,12
	- кущі	28,0	0,44
	- квітники	774,5	12,28
	- газони	402,6	6,38
	Всього	6309,0	100,00

Вид, що відкривається під час обходу території, є складним двоступеневим ландшафтом, тобто таким, що містить два взаємопов'язані, але композиційно відокремлені елементи. Наприклад, на передньому плані візуального простору знаходиться широка дорога, яка відокремлюється від природного масиву великих широколистяних дерев організованою алейною посадкою. Силуети зелених насаджень на краю території створюють задній фон композиції, на якому штучні насадження, як деревних так і трав'янистих рослин, підлягають кращому сприйняттю.

Дослідження внутрішньодворової рекреаційної зони доцільно провести застосовуючи метод описів з натури за використання аналізу морфологічної структури простору – його відкритості і закритості та функціонального призначення. Це буде враховано під час аналізу функціонального зонування території.

РОЗДІЛ 3

ПЕРЕДПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖУВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ

3.1. Просторова структура та функціональне зонування

Планування прибудинкової ділянки в Голосіївському районі дотримується змішаного типу композиційної організації, поєднуючи елементи осьового та асиметричного підходів залежно від функціональних потреб кожної зони. Великі листопадні дерева формують об'ємно-просторову структуру всього ландшафтного простору. Можна спостерігати градацію щільності насаджень із компактними посадками, що формують зону індивідуального відпочинку, та більш розрідженими навколо головного фасаду будинку і прохідної зони. Було визначено три основні типи просторового планування (рис. 3.1), що стихійно поділяють територію на функціональні зони.

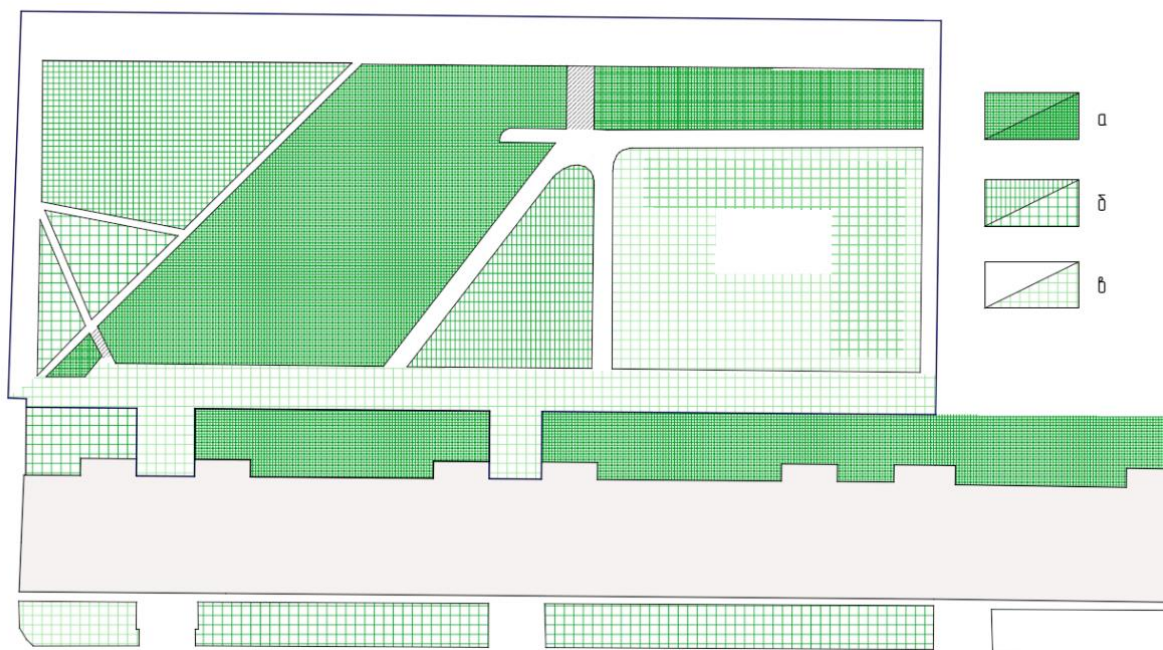

Рис. 3.1. Схема просторової організації прибудинкової території: а-закритий; б-напіввідкритий; в-відкритий (розроблено автором)

Перший виявлений тип простору – відкритий, займає приблизно 5% від загальної площі території. Тут розташовані палісадники, в яких декоративні одно- та багаторічники отримують необхідну кількість сонячного світла (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Прибудинкові насадження у палісадниках (фото автора)

Також відкритий простір займає спортивне обладнання, яке слугує функціональною зоною активного відпочинку. Цей простір знаходиться в умовах менш захищених від впливу атмосферних опадів, оскільки навколишня рослинність є рідкісною і розташована на периферії (рис. 3.3).

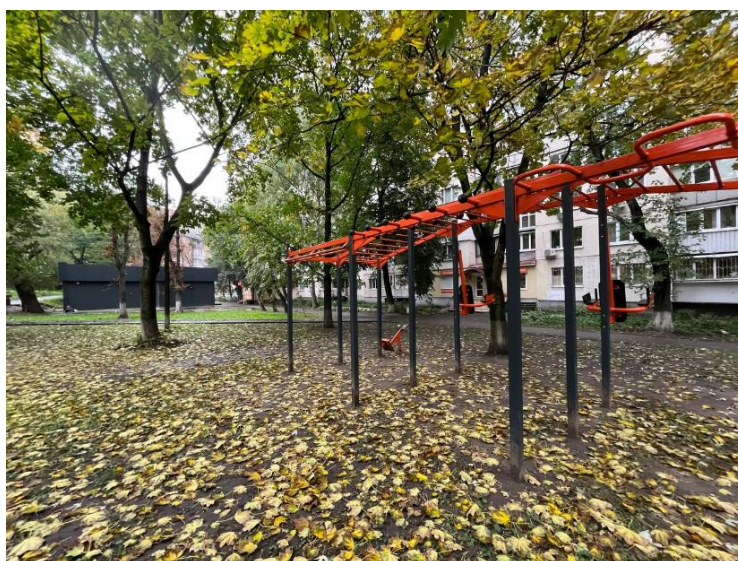

Рис. 3.3. Територія активного відпочинку (фото автора)

Від прямого сонячного впливу захист забезпечується самим багатоповерховим будинком, що відкидає велику тінь протягом першої половини дня. Відкрита територія посеред щільних насаджень впроваджує відчуття простору та свободи рухів, що дозволяє мешканцям вивільнити накопичену енергію. Водночас, завдяки м'якому рослинному оточенню, спортивний майданчик не втрачає стан захищеності від шуму траси Голосіївського проспекту.

Зони характеризуються поступовими переходами між відкритими, освітленими ділянками та напівзатіненими периферійними ділянками. Другий та третій тип відсотково займають територію приблизно навіпіл. Напіввідкритий простір залучає елементи пішохідних зон, де розташовані основні доріжки та проміжні майданчики. Великі крони дерев утворюють природне обрамлення, яке привертає увагу і показує напрямок руху (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Пішохідні зони (фото автора)

Закритий простір утворюється у внутрішніх кутах території, оточений густою рослинністю та кущами. Цей простір найменш освітлений з прилеглих зон і створює відчуття ізоляції та закритості.

Відпочинкові лави розташовані в напівзатінених місцях, часто в невеликих нішах між деревами. Освітлення природне, розсіяне і м'яке. Кольори в основному нейтральні – різні відтінки зеленого, сіра кора, коричневі елементи ґрунтового покритву, сірий фасад багатоповерхового будинку.

За характером планування просторова структура може повноцінно задовільняти мешканців у її функціональному плані. Урбаністичний простір грубих видів архітектури та дорожньо-стежкової мережі вдало поєднується з наявним рослинним покривом, створюючи гармонійне середовище для рекреації. На прибудинковій території виділено такі функціональні зони (рис. 3.5):

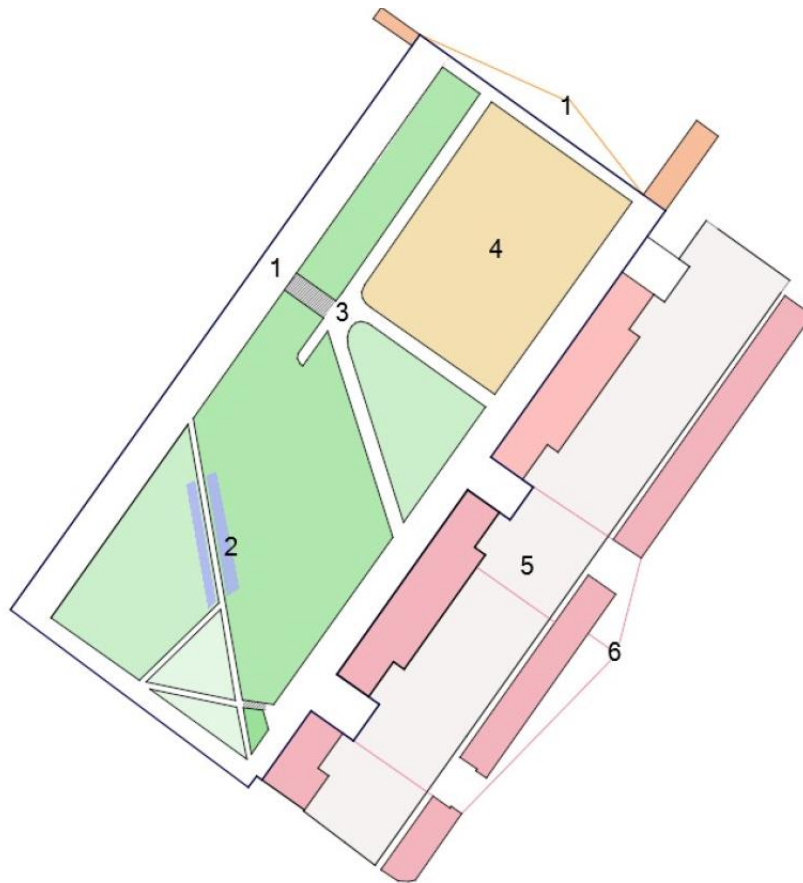

Рис. 3.5. Схема функціонального зонування (розроблено автором):
 1 – вхідна зона;
 2 – зона тихого відпочинку;
 3 – прогулянкова зона;
 4 – зона активного відпочинку;
 5 – житлова забудова;
 6 – декоративні палісадники;

Зона тихого відпочинку реалізує собою напівкамерне середовище асиметричного планування, орієнтованого на ізолюваність та психоемоційний спокій. Прогулянкова зона містить принципи осьового планування, що створює динамічний і органічний характер простору та забезпечує природність сприйняття ландшафту. В майбутньому починати подальше перетворення території краще за умови комплексного вирішення проблем санітарного стану насаджень та недостатності справного інженерного забезпечення.

3.2. Існуючі типи насаджень на території об'єкту

Під час польових робіт було виявлено 85 різних видів дерев, які утворювали природний і хаотичний масив характерний для зони мішаних широколистяних лісів. В існуючих насадженнях чітке планування відсутнє (рис. 3.6), але деревні види, що сформовані віковими рослинами, не підлягають пересадці, адже це технічно неможливо та недоцільно з огляду на їх значний вік, розвинену кореневу систему та біологічні особливості. Проведення пересадки екземплярів такого віку може призвести лише до незворотної втрати рослин. Тож будь-які майбутні перетворення краще організовувати з урахуванням природного ландшафтного типу планування.

Рис. 3.6. Насадження без чіткого планування (фото автора)

Серед міського простору такий тип масивних деревних насаджень створює додаткові умови комфорту та загальний позитивний вплив на якість навколишнього середовища (рис. 3.7). Їхня багатофункціональна роль спрямована не тільки на естетичне задоволення від відчуття природності, а й покращує мікрокліматичні умови завдяки зімкненому деревному намету, що створює велику тінь. Це значно знижує інтенсивність сонячного випромінювання як на поверхню землі, так і на сам будинок.

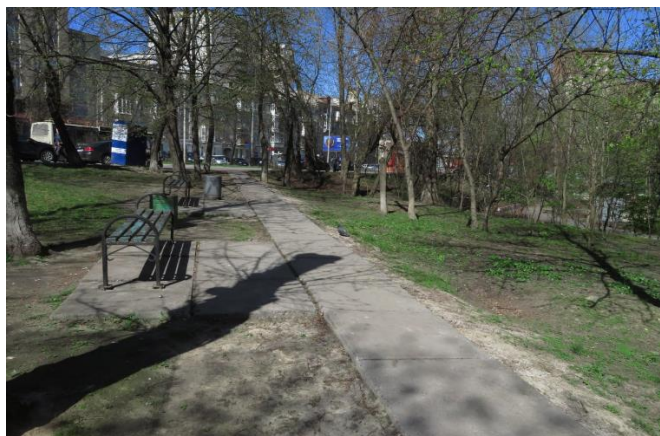

Рис. 3.7. Існуючі насадження прогулянкової зони (фото автора)

Так як поруч проходить велика траса з сильним активним рухом, щільні крони підтримують і екологічний комфорт поглинаючи пил, важкі метали та газ забруднюючий атмосферне повітря (рис. 3.8). Процеси рослинної транспірації дерев активно підвищують вологість повітря, знижуючи його температуру порівняно з відкритими ділянками міської забудови.

Рис. 3.8. Насадження прогулянкової зони (фото автора)

Та нарешті з естетичної точки зору, природність, що супроводжується великим об'ємом зеленого кольору, звичайно сприймається людиною візуально, створюючи заспокійливий психологічний ефект та покращуючи моральний стан жителів.

Окрім зеленого масиву без планування, вздовж фасаду багатоповерхового будинку також є рядові посадки клена гостролистого та ясена звичайного (рис. 3.9), що свідчать про впорядкування території у попередні роки.

Рис. 3.9. Рядова деревна посадка (фото автора)

Для планувально-просторової організації території таке рядове насадження вздовж фасаду будівлі виконує роль відокремлення між під'їздами та прогулянковими шляхами. Ці дерева символічно створюють розмежування між напівпублічною та приватною зонами. Місцевість набуває більш охайного вигляду та задається цікавий просторовий ритм, що стилістично не вибивається із загальної композиції насаджень. Геометрична суворість будинку значно пом'якшується, що допомагає архітектурі поступово злитися у природну пластику середовища.

Підсумовуючи, існуючі насадження виконують важливу екологічну функцію, підтримуючи збалансований мікроклімат та природний екран від урбанізованого оточення Голосіївського проспекту. Видовий склад існуючих деревних насаджень представлений переважно місцевими аборигенними видами, характерними для використання у насадженнях Голосіївського району.

Типи насаджень на ділянці складаються з масиву заднього двору, що формує основну зелену масу ділянки, а також рядових посадок дерев вздовж прибудинкової території. Масив створює цілісний зелений каркас та наповнює

ділянку композиційним об'ємом, виконуючи роль відпочинково-прогулянкової зони в межах функціонального зонування території. Рядові посадки дерев, вздовж дороги зі сторони стін будинку, формують чітку межу між житловою забудовою та прогулянковим простором.

3.3. Колірна характеристика досліджуваної території

Формування просторової структури території відбувається завдяки колірно-композиційним характеристикам. Колір, який поєднується з іншими засобами побудови композиції, визначає візуальне сприйняття простору мешканцями та впливає на загальну функціональну зрозумілість чи впорядкованість. Колір можна використовувати як інструмент для поєднання елементів благоустрою та озеленення з архітектурою прибудинкової ділянки і вже наявним рослинним покривом.

У контексті планування ділянки кольорове рішення не може розглядатися окремо від просторової організації, оскільки саме їхня взаємодія формує сприятливе середовище для жителів будинку. Під час розроблення колірного рішення необхідно враховувати навколишнє середовище, характер забудови, умови освітлення та призначення простору. Також важливими факторами є культурні та соціальні потреби суспільства, збереження зв'язку між ландшафтними елементами, адже проєкт має бути спрямованим насамперед на покращення, відновлення і формування середовища, що буде відповідати сучасним тенденціям [34].

Досліджуючи тенденції використання кольору на прибудинкових ділянках в Україні, можна зіткнутися з тим, що загальне рішення чи усталена позиція з підбору кольорової палітри насправді неоднозначні. У новітньому інтернет просторі мода, яка насправді має певний цикл, постійно трансформується. Це зумовлено динамікою потреб суспільства та змінами у соціальному середовищі, а також, що не менш важливо, маркетинговими

стратегіями. У сучасному ландшафтному дизайні формування колірних тенденцій відбувається не лише з професійної точки зору, але й з комерційного боку та реклами. Як приклад, це можуть бути трендові рослини, які такими оголошуються в медіа ще до набуття реального поширення, чи оголошення кольору року Pantone, який задає колір товарам, включно із садовими.

Аналізуючи сучасні тенденції використання кольору в ландшафтному дизайні прибудинкових ділянок, значно засвідчується перевага мінімалізму, природності і стриманості кольорової палітри та композиції. Основу колористичних рішень становлять природні відтінки зеленого, сірого, пісочного, бежевого, графітового, те, що імітує природність матеріалів, реалізуючи принципи всесезонної декоративності та біофільності дизайну [35, 36].

Загалом такий підхід не дарма користується популярністю, адже він вдало доповнює новітню архітектуру житлових комплексів, що використовують в проектах приємну кольорову палітру. Колористика фасаду зберігає свою естетичність незалежно від сезону. Мінімалізм, в такому випадку, понижує візуальний шум від вивісок магазинів, салонів, кафе чи інших об'єктів обслуговування, які здебільшого одразу передбачаються в проєкті житлового комплексу.

Прикладом може бути житловий комплекс, що знаходиться навпроти досліджуваної території (рис. 3.10).

Рис. 3.10. ЖК Голосієво (фото автора)

Альтернативою мінімалістичному стилю слугує максималізм. Його застосовують як у принципах просторового насичення малими архітектурними формами чи рослинними композиціями, так і в базових кольорових варіаціях. Протягом багатьох років в урбаністичному середовищі міст України та за кордоном спостерігається тенденція мінімалізму в організації навколишнього середовища, та на противагу йому сучасні дизайнери схильні заявляти про втому суспільства від сталої одноманітності такого підходу.

Професіонали садового дизайну заявляють про нові тенденції використання яскравої кольорової палітри, різноманітності текстур та динамічності простору, що стануть головними принципами у 2026 році [37]. Загалом при аналізі вибору колірно-композиційного рішення в ландшафтному дизайні важливо не механічно переносити актуальні тенденції, а задіяти комплексний аналіз умов та специфіки території, над якою виконується робота.

Досліджувана прибудинкова територія на проспекті Голосіївському, 21 має перевагу глибокого зеленого та сіро-коричневого кольору крон і стовбурів дерев (рис. 3.11). Асфальтове дорожнє покриття додає нейтральний сірий відтінок.

Рис. 3.11. Переважаючі кольори прибудинкової території, північно-західний фасад (фото автора)

За умов відсутності вегетації зелених насаджень у холодні сезони, сірий асфальт разом із бетонним кольором будинку починають переважати за

відтінками. Це створює непривабливу кольорову гаму, низька естетичність якої посилюється відсутністю будь-яких кольорових малих архітектурних форм, декоративного мощення та загальною занедбаністю самого об'єкту (рис. 3.12).

Рис. 3.12. Переважаючі кольори прибудинкової території, південно-східний фасад (фото автора)

Незважаючи на перевагу сірих нейтральних тонів у архітектурі та асфальтобетонних покриттів доріг і майданчиків, у весняно-літній період активної вегетації зелена маса дерев та чагарників суттєво візуально покращує стан середовища. Крона дерев закриває собою недекоративні утилітарні елементи та пом'якшує недоглянутість фасадів, створюючи тимчасову естетичну компенсацію архітектурної монотонності будинку (рис. 3.13).

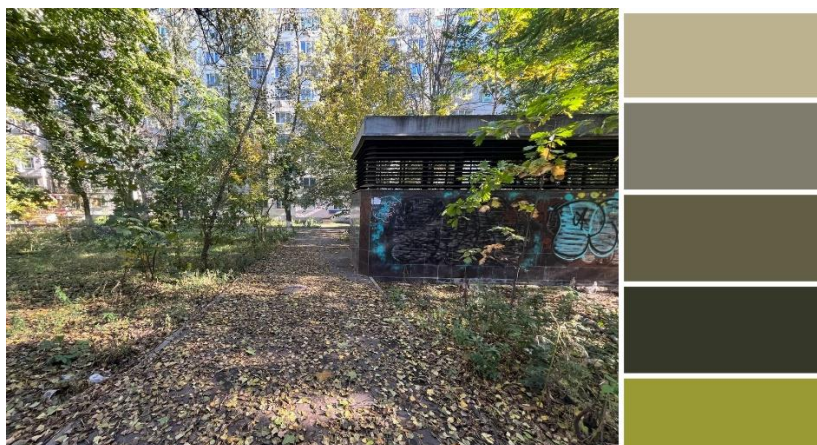

Рис. 3.13. Переважаючі кольори у період вегетації (фото автора)

Однак цей ефект тимчасовий та обмежується періодом вегетації (рис. 3.14).

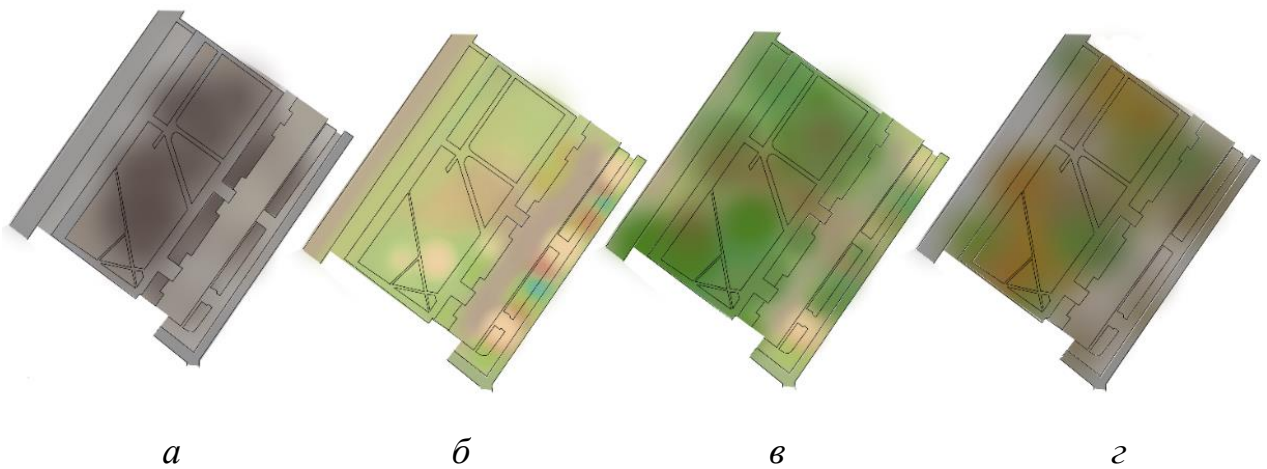

Рис. 3.14. Схема міжсезонних періодів загальної колористики території (розроблено автором): а – зимово-весняний; б – весняно-літній; в – літньо-осінній; г – осінньо-зимовий

Асортимент озеленення території включає в себе традиційні види деревних рослин, що були базовими в посадках тих років. Більшість з цих видів не мають особливої тривалої осінньої декоративності, яка, наприклад, вирізнялась б фіолетовим, червоним чи яскраво золотавим листям, декоративними плодами або корою. Внаслідок цього декоративна сезонність обмежується приблизно від декількох місяців до пів року, залишаючи після себе пустоту середовища, знижуючи естетичну привабливість протягом року.

У зимово-весняний період колористична виразність території є найменшою. Видовий склад деревних рослин налічує лише листопадні види без декоративних культиварів. Цілорічна декоративність неможлива через відсутність будь-яких вічнозелених, хвойних видів чи інших кущів із кольоровими пагонами або декоративними плодами. Середовище стає монохромним, викриваючи всі недоліки архітектури та загальні ознаки тривалої експлуатації території без систематичного догляду (рис. 3.14, а).

Весняно-літній період набуває найбільшої декоративної виразності завдяки вегетації ранньоквітучих видів (рис. 3.15), в тому числі білого

декоративного цвітіння представників родини Розових (*Rosaceae*). Квітники з декоративно-квіткових та декоративно-листяних трав'янистих рослин у палісадниках формують особливий візуальний ефект колірними акцентами. Більша тривалість світлового дня компенсує відсутність освітлення на задньому дворі території, а проблема відсутності мощення вирішується розвитком стихійного трав'янистого ярусу. Зелена колористика насаджень, та їх насиченість різними акцентами, забезпечує високу привабливість території (рис. 3.14, б).

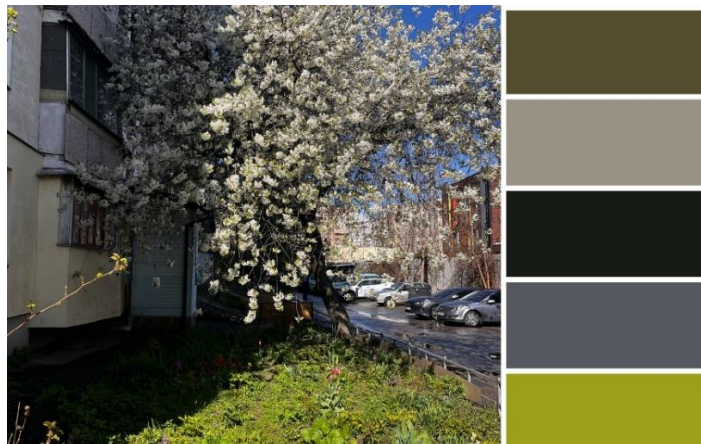

Рис. 3.15. Переважаючі кольори у весняно-літній період (фото автора).

У літньо-осінній період розвинена густа зелена маса дерев, ближче до осені, буде набувати жовтого, коричневого та охристого відтінків. Найбільшу декоративну цінність мають клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), декілька видів клену сріблястого (*Acer saccharinum* L.) та осика (*Populus tremula* L.). Освітлення заднього двору лише природнє, тож, із зменшенням світлового дня, комфортний час відвідування території буде обмежений. Більшість деревних видів не демонструють стабільної осінньої декоративності через міські умови. Також до настання осені свій вигляд втрачає послаблений мінуючою міллю гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum* L.). Тож ті самі види, що виглядають привабливо в Голосіївському НПП, на прибудинковій території мають нижчу декоративність (рис. 3.14, в).

Осінньо-зимовий період характеризується суттєвим зниженням декоративних якостей території. Починається відчутна візуальна деградація середовища: пошкоджене дорожнє покриття незадовільного стану, опале листя створює тьмяно-коричневий шар, рослинність втрачає свою декоративність. Відсутність в асортименті насаджень декоративних сортів, здатних до тривалого осіннього забарвлення, відкривають монотонність сірого панельного фасаду (рис. 3.14, г).

На основі аналізу сезонної колористики, можна зробити висновок, що естетична якість досліджуваної прибудинкової території є залежною від вегетації асортименту деревних рослин та тимчасового озеленення палісадників. Відсутність структурних і колористичних акцентів та стабільної декоративності восени та взимку підтверджують ветхість підходів, використаних на цій території. Середовище вимагає розробки нових колористичних рішень, що зможуть забезпечити візуальну якість території завдяки насадженням та іншим елементам благоустрою, незалежно від періоду пори року.

РОЗДІЛ 4

ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО КОЛОРИСТИЧНОГО РІШЕННЯ ПРИБУДИНКОВОЇ ТЕРИТОРІЇ

4.1. Добір колористичних схем малих архітектурних форм

Прибудинкова територія, що була обрана для дослідження, представлена житловою багатоповерховою забудовою панельного типу. Архітектура, що складається з повторюваних модулів без особливої виразності та художньої цінності, є досить притаманною містобудівній практиці радянського періоду. Таке масове будівництво було стандартним та функціонально доцільним, але з мінімальною декоративністю. Фасад має рівну поверхню з домінуванням сірого та брудно-бежевого кольорів, стихійно оформлених балконних просторів та вентиляційних решіток. Сама прибудинкова територія теж виконує максимальну утилітарну функціональну роль. Структура формується переважно з асфальтованих проїздів та майданчиків із відсутністю доріжок з декоративним мощенням. Прибудинкове озеленення складається з прямокутних палісадників із мінімальним доглядом та типових рядових посадок дерев акації, клену, тополі тощо.

Загалом модульність елементів конструкції будинку не є негативним явищем, навпаки така тенденція є майже основною для раціоналізації багатоквартирної забудови. Архітектура з подібним принципом за кордоном навіть стає популярним туристичним місцем, зокрема в таких країнах з високою якістю міського середовища як Данія. Таким чином, типова житлова забудова може набути виразності завдяки колірно-фактурним рішенням (рис. 4.1).

Нейтральна колористична гама панельних будинків в українських містах є майже основним чинником візуальної одноманітності. Наслідком такого є виникнення маловиразного, візуально монотонного простору без

композиційної індивідуальності. Компенсувати брак образної виразності прибудинкового середовища можна якраз завдяки підвищенню якості колористичного оформлення. Наприклад, з південно-східного напрямку, від обраного для дослідження об'єкту, розташований архітектурно схожий будинок, який отримав реконструкцію частини фасаду з використанням більш виразної кольорової гами, що забезпечило йому сучасніший вигляд (рис. 4.2).

Рис. 4.1. Житлова архітектура Данії (фото автора)

Рис. 4.2. Фасадна реконструкція будівлі схожого архітектурного типу (фото автора)

Обмежена можливість у реконструкції фасаду, в межах обраної ділянки, загалом створює пріоритетність ландшафтного підходу для підвищення рівня

комфорту мешканців. Особливий вплив на середовище проживання здійснює прибудинковий простір. Використовуючи елементи благоустрою і створюючи колірні композиційні акценти, можна суттєво підвищити візуальну привабливість, покращити сприйняття існуючої архітектури і загалом забезпечити комфортне та естетично збалансоване житлове середовище.

На території присутні окремі елементи малих архітектурних форм, зокрема до яких належать лави під'їзної частини та зони відпочинку, огорожі палісадників, спортивне обладнання та освітлення переднього двору. Задній двір позбавлений освітлення, а покриття доріг перебуває у незадовільному стані. Часткове впорядкування та відсутність зовнішнього колористичного оформлення елементів не забезпечують цілісну естетичну спорідненість простору. На прибудинкових територіях такі базові елементи є функціонально обов'язковими, а зазначені недоліки лише негативно впливають на їхню експлуатаційну ефективність. Продумане колористичне рішення може підвищити композиційну виразність території та покращити об'єднання малих архітектурних форм з насадженнями та фасадом будівлі – тобто забезпечити їхню загальну інтеграцію у простір.

Вибір кольорової схеми малих архітектурних форм має підпорядковуватись загальній композиції та враховувати озеленення, ступінь освітленості, пропорції і створювати об'єднуюче емоційне враження від території. З огляду на різноманітність емоційних образів, які реально створити за допомогою елементів благоустрою, можна застосовувати різні колористичні схеми. Потрібний характер середовища слід створювати свідомо, обираючи між акцентними контрастними та гармонійними стриманими варіантами, щоб не створити візуальний конфлікт занадто яскравих рішень.

Завдяки сірій монохромності, фасад будинку створює вдалий задній план для експериментів з палітрою прибудинкового середовища (рис. 4.3). Наприклад, для малих архітектурних форм можна обрати так само монохромну колористичну схему.

Рис. 4.3. Малі архітектурні форми у чорній монохромній кольоровій схемі (розроблено автором)

Зазвичай такий принцип використовують, якщо середовище потребує стриманості та мінімалістичної сучасності. Це також допомагає підкреслювати архітектурний образ будівлі. В даному випадку це не є найкращим варіантом, оскільки фасадна виразність недостатня для повного розкриття потенціалу монохрому. У такому випадку дане колористичне рішення може використовуватись для підкреслення виразності декоративних насаджень.

Також можлива інша монохромна схема, в основу якої взято палітру фасаду самої будівлі. Ключовою особливістю є узгодженість кольорів елементів благоустрою з архітектурним тлом (рис. 4.4). Використані відтінки є спорідненими, що забезпечує єдність усіх елементів. Попри фактичну лаконічність, цей варіант може підсилити відчуття монотонності, особливо на фоні одноманітного фасаду.

Рис. 4.4. Малі архітектурні форми у монохромній кольоровій схемі фасаду (розроблено автором)

Для підкреслення функціональних акцентів спрацює використання більш

контрастної схеми як, наприклад, поєднання протилежних кольорів (рис. 4.5). Це допоможе забезпечити більш чітке сприйняття елементів, роблячи їх помітнішими. Найкраще такий метод проявить себе у потребі підкреслення входу чи виходу, спортивного обладнання, або інших координаційних елементів на ділянці.

Складність застосування такого типу кольорової схеми полягає у ризику візуального перевантаження невеликого прибудинкового простору. Поряд із типовою житловою забудовою краще використовувати стримані акценти, щоб зберегти візуальний комфорт в умовах постійного перебування.

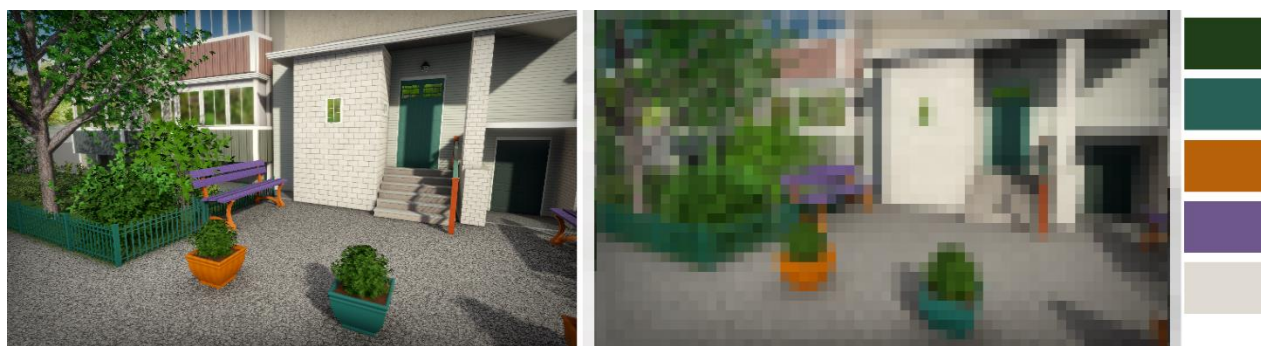

Рис. 4.5. Малі архітектурні форми у контрастній кольоровій схемі (розроблено автором)

Ще один варіант це застосувати схожу схему на контрастну, але з єдиним акцентом (рис. 4.6). Наприклад, на нейтральній базі з сірими, зеленими, бежевими тонами використати один яскравий колір. Це теж надасть кольорової виразності та допоможе позбутися перенавантаження.

Рис. 4.6. Малі архітектурні форми в акцентній червоній кольоровій схемі (розроблено автором)

М'яка гармонічність фасаду та оживлений простір забезпечується візуальною колористичною цілісністю. Застосування аналогової схеми, де використовують споріднені відтінки, створить плавні поєднання елементів. Таким принципом можна створити палітру в межах одного діапазону, що не викличе відчуття надмірної строкатості середовища, та все одно надасть зчитуваності елементам благоустрою на фоні будинку. Тобто, є можливість створити візуально насичене кольором середовище без занадто різких контрастів, але при цьому забезпечити виразність об'єкту.

Подальший аналіз даної колористичної організації буде доцільно розглянути з урахуванням озеленення, оскільки саме такий підхід включатиме взаємозв'язок відтінків елементів благоустрою і рослинних композицій.

4.2. Пропозиції щодо колірних поєднань у композиції насаджень

Для територій із типовою панельною забудовою радянського періоду, яка характеризується нейтральним та маловиразним архітектурним тлом, особливого значення набуває прибудинкове озеленення. Для створення буферної зони між прохідним двором та будівлею зазвичай використовують типові деревні види. Окрім цього, для пом'якшення візуального сприйняття та забезпечення додаткового художнього ефекту створюють палісадники з декоративними трав'янистими та кущовими композиціями. Для українських прибудинкових просторів такі огорожені рослинні зони є важливими елементами, що підвищують привабливість житлової забудови. Це традиційний метод озеленення, що слугує творчим середовищем для мешканців, які активно беруть участь у благоустрої свого місця проживання.

Підбір кольору рослин для прибудинкового озеленення має забезпечувати збалансоване колористичне рішення. У композиціях вибір відтінків має ґрунтуватися на їхній здатності підкреслити декоративність окремих ділянок та утримувати загальну композицію двору, тобто існувати у

гармонії з фасадом та іншими елементами благоустрою. Невдале поєднання навіть окремо привабливих відтінків може внести візуальний дискомфорт у середовище та порушити узгодженість його елементів.

Для формування колірних поєднань треба керуватися базовими закономірностями колірної гармонії. Навіть професіонали в художній сфері можуть користуватися послугами окремих спеціалістів з колористики, оскільки відчуття спектру це відносно делікатна справа, яка викликає багато складностей в роботі. Художники та дизайнери використовують різні допоміжні інструменти для полегшення підбору палітр за обраними гармоніями, адже це загальнодоступно та зменшує ризики помилитись на початкових етапах. З метою демонстрації практичного використання довільно згенерованих палітр, були розроблені графічні ескізи різних кольорових схем.

Перша використана колірна композиція ґрунтується на гармонії подвійного комплементу (рис. 4.7). Передбачено використання двох контрастних пар, у даному випадку червоного і оранжевого та синього і зеленого, що розміщені навпроти одне одного у колірному колі. Це динамічна схема, у результаті використання якої середовище стає досить насиченим. Поєднання теплого і холодного спектру слід застосовувати обережно, інакше надмірна строкатість може ускладнити сприйняття простору.

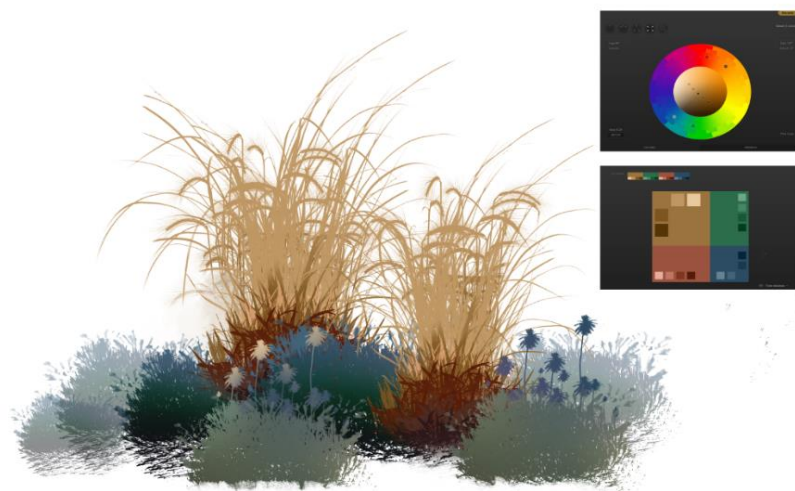

Рис. 4.7. Графічний ескіз прикладу застосування гармонії подвійного комплементу (розроблено автором)

Схема альтернативного комплементу включає в себе основний колір, що підтримується протилежним акцентом та двома суміжними відтінками. Це створює пом'якшену, але не менш насичену композицію. При розробці використано відтінки від червоного до помаранчевого спектру, у поєднанні з комплементним зеленим (рис. 4.8).

Рис. 4.8. Графічний ескіз прикладу застосування гармонії альтернативного комплементу (розроблено автором)

Монохромна гармонія, що вже попередньо розглядалась у контексті малих архітектурних форм, так само базує свій принцип на використанні одного кольору, у даному ескізі зеленого, з варіаціями тону й насиченості (рис. 4.9).

Рис. 4.9. Графічний ескіз прикладу застосування монохромної гармонії (розроблено автором)

Ще однією колористичною гармонією є тріада (рис. 4.10). Три рівновіддалені кольори не втрачають контрастності і зберігають легке сприйняття композиції. Колірні контрасти комплементарних фіолетового та жовтого кольорів насичують простір цвітінням, а третій зелений створює відповідний фон із природного листя.

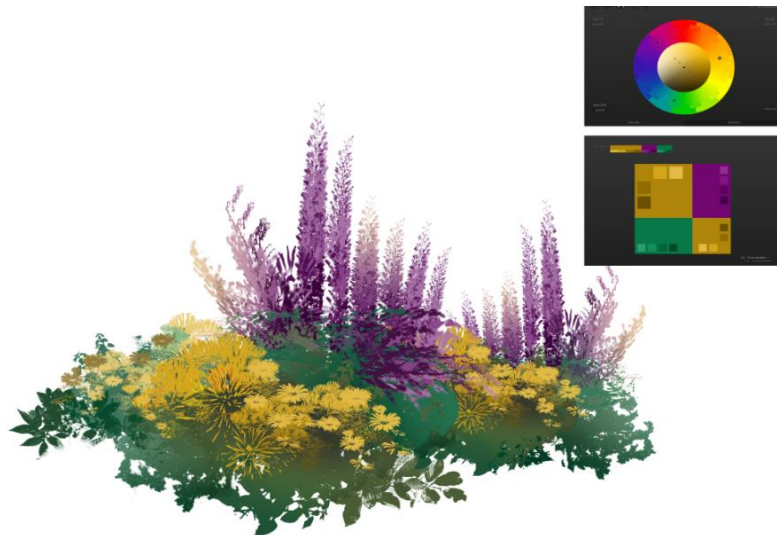

Рис. 4.10. Графічний ескіз застосування тріадної гармонії (розроблено автором)

Розроблені графічні ескізи демонструють принцип застосування колористичних гармоній на основі підбору рослинного асортименту. Така графічна робота є етапом попереднього опрацювання можливої проектної концепції, адже не потребує багато ресурсу і дає змогу розглянути різноманітні варіанти. Колористичний ілюстративний матеріал варто використовувати як першочерговий спосіб передачі ідеї для майбутньої деталізації у проекті.

4.3. Проектні рішення на основі теплої кольорової палітри

Для колористичної організації проекту було вирішено створити дизайни за двома аналоговими схемами протилежного спектру. Використання теплої та холодної кольорової палітри на одній проектній основі дає змогу наочно

продемонструвати вплив кольору на сприйняття середовища. В обох варіантах споріднені відтінки створюють цілісний простір, в якому зберігається гармонія малих архітектурних форм, озеленення та фасаду будинку. Проектна основа була виконана в професійній ландшафтній програмі Realtime Landscaping Architect [42], з максимально точною реконструкцією фасаду будинку, наскільки це дозволяла можливість даного програмного забезпечення.

Як було зазначено раніше, тепла палітра у просторовому сприйнятті здатна візуально наближати об'єкти. Використані червоні, оранжеві, жовті, теплі коричневі тони. Це створює відчуття близькості та комфорту, і в цілому, в організації така кольорова палітра є досить притаманною для прибудинкових територій (рис. 4.11).

Рис. 4.11. Візуалізація проектного рішення теплої кольорової палітри (розроблено автором).

Теплими відтінками легко активізувати простір і надати йому оптичної динаміки, та водночас надмірне використання теплих кольорів може перенавантажити відвідувача. На даній території врівноваження відбувається за рахунок нейтрального сіро-бежевого кольору кольору стін будівлі і сірого асфальтованого покриття (рис. 4.12).

Рис. 4.12. Візуалізація проектного рішення теплої кольорової палітри (розроблено автором)

У зоні індивідуального відпочинку, на території заднього двору, тепла кольорова гама створює м'яке камерне середовище (рис. 4.13). У поєднанні з декоративним мощенням, малі архітектурні форми та рослини сприймаються взаємопов'язано. Такі точкові теплі композиції, на декілька відпочинкових лав, збагачують простір кольором і не формують надлишкову візуальну напруженість.

Рис. 4.13. Візуалізація проектного рішення теплої кольорової палітри (розроблено автором)

Візуалізація проектного рішення озеленення прибудинкової території здійснювалась шляхом автоматичного перенесення з тривимірного вигляду у вигляд зверху у плані в програмі RealTime Landscaping Architect [42], де і виконувалась візуалізація з подальшим рендером (рис. 4.14).

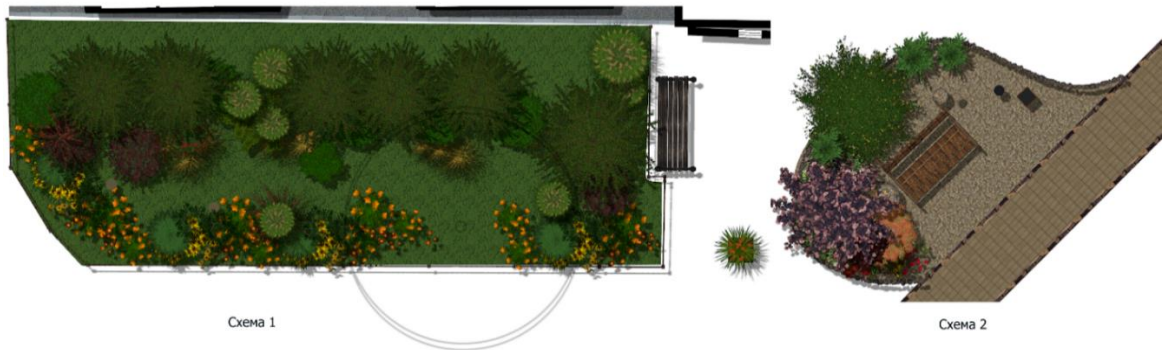

Рис. 4.14. Планувальне рішення ділянки в теплій палітрі (розроблено автором): схема 1 – палісадник; схема 2 – прогулянкова зона

Реалізація колористичної концепції ґрунтується на асортименті рослин теплої кольорової гами (рис. 4.15).

а

б

в

г

Рис. 4.15. Декоративні види теплої кольорової гами (фото автора): а - *Prunus cerasifera* 'Pissardii', б - *Spiraea japonica* L., в - *Berberis thunbergii* f. *atropurpurea*, г - *Chaenomeles japonica* L.

Наприклад, для асортименту декоративно-листяних видів можна використати деревні види рис. 4.15: сливу декоративну пурпурову (*Prunus cerasifera* 'Pissardii'), спірею японську (*Spiraea japonica* L.) та барбарис Тунберга пурпуролистий (*Berberis thunbergii* f. *atropurpurea*). Також

Рослини теплої кольорової гами враховують можливість комбінування одне з одним та з іншими нейтральними відтінками. Добір видів орієнтований на жовтогарячу-червону палітру та близькі до неї тони. Асортимент буде вдалим для підкреслення затишності та візуальної близькості території.

4.4. Проектні рішення на основі холодної кольорової палітри

Продовжуючи розгляд колористичних рішень, наступним варіантом буде холодна кольорова палітра. На відміну від теплих відтінків, що оптично скорочують сприйняття відстані, холодні візуально віддаляють об'єкти, створюючи враження просторової глибини та дистанції. Як результат, якщо територія невелика, є можливість отримати візуальне розширення простору і загалом пом'якшити сприйняття щільної житлової забудови (рис. 4.17–4.18).

Рис. 4.17. Візуалізація проектного рішення в холодній кольоровій палітрі (розроблено автором)

Холодні зелені, блакитні, сині та фіолетові відтінки не підвищують серцебиття та тиск людини так само, як це роблять теплі. Ця особливість робить їх легшими для використання, адже мінімізується ризик створити психологічно перенавантажену композицію.

Рис. 4.18. Візуалізація проектного рішення теплої кольорової палітри (розроблено автором)

Урбаністичне житлове середовище, особливо в умовах щільної столичної забудови, часто потребує елементів благоустрою, які забезпечать відчуття природності та відстороненості від надмірної міської активності. У такому випадку, застосування малих архітектурних форм та озеленення у відтінках холодного спектру забезпечать спокійну просторово-організовану та естетично привабливу територію (рис. 4.19–4.20).

Рис. 4.19. Візуалізація проектного рішення теплої кольорової палітри (розроблено автором)

Рис. 4.20. Планувальне рішення озеленення ділянки, у програмі RealTime Landscaping, холодна палітра: схема 1 – палісадник: схема 2 – прогулянкова зона (розроблено автором)

В обох варіантах проектна візуалізація озеленення має концептуальний характер. У зв'язку з цим подано орієнтовний асортимент рослин, за колористичним принципом, що створює повністю адаптивну основу для подальшої деталізації відповідно до можливості реалізації.

У даному випадку асортимент підбирається відповідно до бажаних відтінків у холодній кольоровій палітрі (рис. 4.21), з урахуванням спільних екологічних вимог притаманних даний ділянці. З декоративно-квіткових було включено: гвоздика пірчаста (*Dianthus plumarius* L.), орлики звичайні (*Aquilegia vulgaris* L.), ірис гібридний (*Iris* × *hybrida* hort.), вечорниці духмяні (*Hesperis matronalis* L.), брунера великолиста (*Brunnera macrophylla* (Adams) I.M. Johnst.), фіалка запашна (*Viola odorata* L.), роговик повстистий (*Cerastium tomentosum* L.). Ці рослини створюють ніжну, м'яку палітру рожевих, блакитних, фіолетових та білих тонів.

Серед декоративно-листяних видів представлені: герань багаторічна (*Geranium* sp.), з бордово-пурпурним листям та барвінок малий (*Vinca minor* L.) з темно-зеленим блискучим листям та блакитними квітами, як ґрунтопокритва рослина.

З деревних і кущоподібних форм використано (рис. 4.22): мигдаль трилопатевий (*Prunus triloba* Lindl.), гортензія деревоподібна (*Hydrangea arborescens* L.) та декоративна форма черешні/сливи (*Prunus* sp.).

Рис. 4.21. Асортимент трав'янистих рослин холодної та нейтральної кольорової гами (фото автора)

Рис. 4.22. Асортимент дерев'янистих рослин холодної та нейтральної кольорової гами (фото автора)

Оскільки деякі види не є виражено холодними чи теплими, вони мають нейтральну колірну температуру (рис. 4.23).

Рис. 4.23. Асортимент трав'янистих рослин нейтральної кольорової гами (фото автора)

Завдяки цьому вони вдало підкреслюють тональність оточуючих рослин, роблячи композицію гармонійною в різних світлових і сезонних

умовах. Сезонна декоративність асортименту наведена в табл. 4.2, для формування якої використано джерела [39-40].

Таблиця 4.2

Календар декоративності запропонованого асортименту рослин

№	Назва рослини	Термін декоративності											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	Брунера великолиста	-	-	■	■	■	■	■	■	■	-	-	-
2	Вечорниці духмяні	-	-	■	■	■	■	■	-	-	-	-	-
3	Гвоздика пірчаста	-	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	-
4	Гортензія деревоподібна	-	-	-	■	■	■	■	■	■	-	-	-
5	Ірис гібридний	-	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	-
6	Кипарисовик туполистий	-	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	-
7	Мигдаль трилопатекий	-	-	-	■	■	■	■	■	■	-	-	-
8	Орлики звичайні	-	-	-	■	■	■	■	■	-	-	-	-
9	Роговик повстистий	-	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	-
10	Фіалка запашна	-	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	-
11	Черешня декоративна	-	-	-	■	■	■	■	■	■	■	-	-

Отже, проведений аналіз схем колірних гармоній та виконані ескізи рослинних композицій демонструють можливості використання різноманітних палітр для малих архітектурних форм й озеленення. Відповідно до визначених принципів, з урахуванням особливостей прибудинкової території, передбачені палітри теплого та холодного спектру. На контрасті протилежних варіантів, продемонстровано вплив на просторове сприйняття середовища житлової будівлі.

Добір рослинного асортименту здійснено з огляду на особливості декоративного листя та квітів, що відповідали б обраному колористичному напрямку кожного запропонованого рішення. Обрані декоративні види успішно проявляли себе на території дослідження, що гарантує можливість вдалого створення композицій за їхнього використання.

У результаті, проектні пропозиції із врахуванням колористичного оформлення забезпечують взаємозв'язок між рослинними елементами, благоустроєм та загальним фасадом будинку.

ВИСНОВКИ

У результаті виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи були наведені теоретичні основи та надані проектні пропозиції щодо колористичного рішення малих архітектурних форм та композицій насадження прибудинкової території на проспекті Голосіївському в м. Києві, Голосіївського району.

1. За результатами аналізу теоретичних основ про сприйняття кольору людиною та його вплив на організацію ландшафтного простору було визначено залежність балансу планувальної структури від її кольорової гами. Огляд сучасних тенденцій та міжнародний досвід використання кольорів на прибудинкових територіях дає змогу систематизувати вподобання та асоціації від кольору залежно від особливостей проживання мешканців.

2. У ході натурного обстеження на площі близько 6,3 га, було встановлено існуючий баланс території, згідно якого стежки займають 24,34%, а зелені насадження – 54,23%. Також площа будівлі, прибудинковий простір якої став основою дослідження, становить 20,20%, а площі та майданчики 1,24% від загального балансу. Видовий склад існуючих насаджень складається переважно з видів характерних для Голосіївського району та включає 85 дерев та 7 кущів. Загалом благоустрій прибудинкової ділянки характеризується незадовільним станом через відсутність регулярного догляду і ремонтних робіт при інтенсивній експлуатації.

3. Перед розробкою проектних рішень було здійснено об'ємно-просторовий аналіз наявних відкритих, напіввідкритих та закритих просторів, на основі якого визначено функціональне зонування території. Проаналізовано сезонну колористику об'єкту та її залежність від активного вегетаційного періоду рослинного асортименту. Визначено перевагу нейтральної колористики фасаду, яка відповідно складається із сіро-коричневих та бежевих відтінків, що є характерним для панельної радянської забудови. Нейтральна

палітра забезпечує адаптивний фон, що дало змогу вільно експериментувати з різноманітністю кольорових рішень.

4. Для проектних пропозицій щодо колористичного рішення прибудинкової території було виконано тривимірну комп'ютерну модель існуючого будинку. Використовуючи 3Д-модель фасаду, як основу для візуалізації, розроблено графічне відображення кольорових варіацій малих архітектурних форм та описано доцільність їхнього застосування залежно від очікуваного емоційного характеру середовища.

5. При створенні рослинних композиції розроблено графічні ескізи колірних схем подвійного та альтернативного комплементу, монохромної і тріадної гармонії. Розроблені палітри використані для демонстрації дієвості застосування колористичних гармоній при підборі рослинного асортименту. Запропоноване проектне рішення складається з протилежних теплої та холодної кольорової палітри, що на контрасті своїх відмінностей наочно демонструють вплив кольорової гами на просторове сприйняття. Основні запропоновані види рослин, як *Prunus cerasifera* 'Pissardii', *Spiraea japonica* та *Berberis thunbergii* f. *Atropurpurea* для теплої гами, та *Hydrangea arborescens*, *Geranium* sp., *Iris* × *hybrida* *mozo*, для холодної гами, добре проявляють свої декоративні якості на досліджуваній території. Проектна візуалізація відображає збалансованість декоративного озеленення, малих архітектурних форм та фасаду в межах запропонованих колористичних рішень на досліджуваній прибудинковій території.

Отже, на основі проведеного теоретичного аналізу щодо впливу кольорової гами на сприйняття простору людиною, було визначено колір, як рівноцінно важливу характеристику під час планування ландшафту. Запропоновані проектні рішення дають змогу розкрити потенціал прибудинкової території та зробити її більш комфортним місцем для перебування мешканців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гавриляк М. С. Теорія кольору і кольороутворення: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 263 с.
2. Jaglarz A. Perception of Color in Architecture and Urban Space. Buildings. 2023. Vol. 13, № 8. 2000: веб-сайт. URL: <https://doi.org/10.3390/buildings13082000> (дата звернення: 28.10.2025)
3. Ni C., Wang L. Application of Ergonomics Theory Based on Color Perception Theory in Business Design. E3S Web Conferences. 2020. Vol. 179. 02053: веб-сайт. URL: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202017902053> (дата звернення: 14.11.2025)
4. Ulusoy B., Olguntürk N., Aslanoğlu R. Pairing colours in residential architecture for different interior types. Color Research & Application. 2021. Vol. 46, № 5. P. 1079–1090: веб-сайт. URL: <https://doi.org/10.1002/col.22640> (дата звернення: 15.11.2025)
5. Ейхман О. Колір у ландшафтному дизайні. Основи дизайну та естетичного оформлення закладів розміщення: електронний посібник. 2023: веб-сайт. URL: <https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/pidruchnuku13122023/Basics%20of%20design%20and%20aesthetic%20design%20of%20accommodation%20facilities/3/3.2.htm> (дата звернення: 26.11.2025)
6. Pinto L. M., Fidalgo A. Shaping Space with Color: Perception, Emotion, and Representation. ICCAUA Proceedings Journal. 2025. Vol. 8. P. 269–276: веб-сайт. URL: <https://doi.org/10.38027/ICCAUA2025EN0389> (дата звернення: 26.11.2025)
7. Gilmer M. Evaluating Color Use in Landscape Design. Landscaping Network. 2013: веб-сайт. URL: <https://www.landscapingnetwork.com/landscape-design/color-theory.html> (дата звернення: 07.01.2026)
8. Hillis C. Build Atmosphere in Landscapes with Color Temperature. Artists Network: веб-сайт. URL: <https://www.artistsnetwork.com/art-subjects/plein->

air/build-atmosphere-in-landscapes-with-color-temperature/ (дата звернення: 08.01.2026)

9. Lindvall R. Understanding Kelvin Temperature in Landscape Lighting. Limelight Outdoor Lighting: веб-сайт URL: <https://www.limelightoutdoorlighting.com/blog/understanding-kelvin-temperature-in-landscape-lighting> (дата звернення: 09.01.2026)

10. Manalansan J. I. Q. Perception of Warm and Cool Colors: dissertation. University of Nevada, Reno, 2025: веб-сайт. URL: <https://www.proquest.com/openview/1a66b92e23925597fc3a05330f66c8f4/1.pdf?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y> (дата звернення: 10.01.2026)

11. Coxe R. How Color Influences Space Perception: A Comprehensive Guide. Silphium Design. 2025: веб-сайт. URL: <https://silphiumdesign.com/how-color-influences-space-perception/> (дата звернення: 09.01.2026)

12. Burgoci A., Popescu D., Țenche-Constantinescu A.-M. Harmonizing urban living and nature through modern private garden design. Journal of Horticulture, Forestry and Biotechnology. 2025. Vol. 29, № 2. P. 50–57: веб-сайт. URL: https://jhfb.ro/public/journals/1/onlinefirst/29_2_2025/Harmonizing_urban_living_and_nature_through_modern_private_garden_design.pdf (дата звернення: 09.01.2026)

13. Зелене серце сучасного ЖК: як ландшафт впливає на якість життя. Молодість. 2025: веб-сайт. URL: <https://molodist.life/news/zelene-serce-suchasnogo-zhk-jak-landshaft-vplivaie-na-jakist-zhittja/> (дата звернення: 09.01.2026)

14. Susanto R., Nurahmah E., Mediawati A. S., Hastono S. P. Effect of blue, red and green colors on blood pressure and heart rate. International Journal of Pharmaceutical Research. 2020. Vol. 12, № 1. С. 893–895. URL: <https://scholar.ui.ac.id/en/publications/effect-of-blue-red-and-green-colors-on-blood-pressure-and-heart-r/> (дата звернення: 09.01.2026)

15. Fu E., Zhou J., Ren Y., Deng X., Li L., Li X., Li X. Exploring the influence of residential courtyard space landscape elements on people's emotional health in an immersive virtual environment. *Frontiers in Public Health*. 2022. Vol. 10. 1017993. URL: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.1017993> (дата звернення: 09.01.2026)
16. Meliksetyan G. The psychological meaning of color in design: a semantic review. *Main Issues of Pedagogy and Psychology*. 2025. Vol. 12, № 1. P. 6–28. URL: <https://doi.org/10.24234/miopap.v12i1.64> (дата звернення: 09.01.2026)
17. Тарасова К. І., Кононенко Г., Янтовська О. Особливості застосування кольору та світла в архітектурі та дизайні, їх вплив на людину. *International Science Journal of Engineering*. 2022: веб-сайт. URL: https://www.researchgate.net/publication/365935594_Osoblivosti_zastosuvanna_koloru_ta_svitla_v_arhitekturi_ta_dizajni_ih_vpliv_na_ludinu (дата звернення: 09.01.2026)
18. Wang S., Liu J., Jiang J., Jiang Y., Lan J. Attribute analysis and modeling of color harmony based on multi-color feature extraction in real-life scenes. *Frontiers in Psychology*. 2022. Vol. 13. Art. 945951: веб-сайт. URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.945951> (дата звернення: 11.01.2026)
19. What is Color Harmony? Interaction Design Foundation. 2026: веб-сайт. URL: <https://ixdf.org/literature/topics/color-harmony> (дата звернення: 01.03.2026)
20. Balaj N., Ahmeti S. Color schemes in landscape design: color theory. *UBT International Conference*. 2021: веб-сайт. URL: <https://knowledgecenter.ubt-uni.net/cgi/viewcontent.cgi?article=3166&context=conference> (дата звернення: 01.03.2026)
21. Pennisi S., Chappell M. Landscape Basics: Color Theory. University of Georgia Cooperative Extension. 2022. Bulletin 1396: веб-сайт. URL: <https://fieldreport.caes.uga.edu/publications/B1396/landscape-basics-color-theory/> (дата звернення: 01.03.2026)
22. Vidican I. T., Ienciu I. A., Vidican O. M. Study of color in landscaping. *Annals of the University of Oradea. Fascicle: Ecotoxicology, Animal Science and*

Food Science and Technology. 2025. P. 359–365: веб-сайт. URL: https://protmed.uoradea.ro/nou/images/Publicatii/Ecotox/2025A/Agriculture/05._Vidican.pdf (дата звернення: 01.03.2026)

23. Dorohan I. Colour Therapy: Psychological and Physiological Aspects. Almanac Culture and Contemporaneity. 2023. Vol. 23, № 2. DOI: 10.32461/2226-0285.2.2023.293876. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2023.293876> (дата звернення: 01.03.2026)

24. Naghibi M., Farrokhi A., Faizi M. Small Urban Green Spaces: Insights into Perception, Preference, and Psychological Well-being in a Densely Populated Areas of Tehran, Iran. Environmental Health Insights. 2024. Vol. 18. URL: <https://doi.org/10.1177/11786302241248314> (дата звернення: 06.03.2026)

25. Qu C., Dong J., Wang W. Bibliometric analyses of factors influencing color preferences in urban environmental spaces. Frontiers in Psychology. 2025. Vol. 16. 1588644. URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1588644> (дата звернення: 06.03.2026)

26. Greece Tinos island art Cycladic architecture: фото. Shutterstock: веб-сайт. URL: <https://www.shutterstock.com/> (дата звернення: 06.03.2026).

27. Dutch houses facade downtown Amsterdam city: фото. Shutterstock: веб-сайт. URL: <https://www.shutterstock.com/> (дата звернення: 06.03.2026).

28. Özcan E. K., Çelik K. Environmental color analysis and facade color design in a street rehabilitation: Adana, Kayalıbağ. Color Research & Application. 2024. Vol. 49, № 5. P. 433–448. URL: <https://doi.org/10.1002/col.22926> (дата звернення: 01.03.2026)

29. Водоносні горизонти Києва: Дарницький район. Aquatoria: веб-сайт. URL: <https://aquatoria.kiev.ua/blog/burinnia-sverdlovyn/1348-vodonosni-horyzont-y-kyieva-darnytskyi-raion> (дата звернення: 01.03.2026)

30. Публічна кадастрова карта України: веб-сайт. URL: <https://kadastrova-karta.com> (дата звернення: 01.03.2026)

31. Палієнко Е., Пересекін В. Київ – природні умови, природоохоронні території, господарство, наука, освіта і культура. Хрестоматія з географії України / упоряд. Масляк П. О.: веб-сайт. URL: https://geoknigi.com/book_view.php?id=539 (дата звернення: 01.03.2026)

32. Кліматичні дані по Києву. Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського: веб-сайт. URL: <https://cgo-sreznevskyi.kyiv.ua/uk/diialnist/klimatolohichna/klimatychni-dani-po-kyievu> (дата звернення: 01.03.2026)

33. Khalaim O., Zabarna O., Kazantsev T., Panas I., Polishchuk O. Urban Green Infrastructure Inventory as a Key Prerequisite to Sustainable Cities in Ukraine under Extreme Heat Events. Sustainability. 2021. Vol. 13, № 5. Art. 2470. URL: <https://doi.org/10.3390/su13052470> (дата звернення: 01.03.2026)

34. Варивончик, А. (2022). Тенденції та перспективи ландшафтного дизайну. Вісник КНУКиМ. Серія: Мистецтвознавство, 46, 221-227. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.46.2022.258799> (<https://arts-series-knukim.pp.ua/article/view/258799/255974>)

35. Тренди в ландшафтному озелененні на 2025 рік Green Trava: веб-сайт. URL: <https://greentrava.com.ua/uk/trendy-v-landshaftnomu-ozelenenni-na-2025-rik/> (дата звернення: 28.05.2026).

36. 5 трендів ландшафтного дизайну у 2025 році. Bruk Market: веб-сайт. URL: <https://brukmarket.com/blog/5-trendiv-landshaftnogo-dyzajnu-u-2025-roczy/> (дата звернення: 28.05.2026).

37. Як гарно організувати сад, щоб він радував око протягом усього сезону. НМ Studio: веб-сайт. URL: <https://hmstudio.com.ua/yak-garno-organizuvaty-sad-shhob-vin-raduvav-oko-protyagom-usogo-sezonu/> (дата звернення: 28.05.2026).

38. Ісаєва О.С., Міндер В.В. Особливості візуального сприйняття кольору в ландшафтному просторі. 79-а Всеукраїнська науково-практична студентська конференція «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового

комплексу та садово-паркового господарства», м. Київ, НУБіП України, 13 листопада 2025 року: тези доповіді. К., 2025. С. 147-148.

39. Зелені Янголи. Каталог рослин: веб-сайт. URL: <https://landshaft.info/uk/> (дата звернення 02.03.2025).

40. ФЛОРИУМ.UA. Інтернет-магазин садових та декоративних рослин: веб-сайт. URL: <https://florium.ua/ua/> (дата звернення 02.03.2025).

41. Graphisoft. 2024. ArchiCAD, a graphical software package. Version 28. Graphisoft SE Inc., Graphisoft R&D Számítástechnikai Fejlesztő zrt., Záhony utca 7, Budapest, Hungary, 1031: веб-сайт. URL: <https://www.graphisoft.com> (дата звернення 02.03.2025).

42. Idea Spectrum. 2023. Realtime Landscaping Architect, a graphical software package. Version 23. Idea Spectrum, Inc.: веб-сайт. URL: <https://ideaspectrum.com/> (дата звернення 02.03.2025).

43. CELSYS. 2024. Clip Studio Paint, a graphical software package. Version 3.0. CELSYS, Inc.: веб-сайт. URL: <https://www.clipstudio.net/> (дата звернення 02.03.2025).